
BETWEEN THE GHĀYA AND THE PICATRIX, II: THE FLOS NATURARUM ASCRIBED TO JĀBIR

Author(s): Charles Burnett and David Pingree

Source: *Journal of the Warburg and Courtauld Institutes*, Vol. 72 (2009), pp. 41-80

Published by: The Warburg Institute

Stable URL: <http://www.jstor.org/stable/40593764>

Accessed: 24-06-2017 11:22 UTC

REFERENCES

Linked references are available on JSTOR for this article:

http://www.jstor.org/stable/40593764?seq=1&cid=pdf-reference#references_tab_contents

You may need to log in to JSTOR to access the linked references.

JSTOR is a not-for-profit service that helps scholars, researchers, and students discover, use, and build upon a wide range of content in a trusted digital archive. We use information technology and tools to increase productivity and facilitate new forms of scholarship. For more information about JSTOR, please contact support@jstor.org.

Your use of the JSTOR archive indicates your acceptance of the Terms & Conditions of Use, available at

<http://about.jstor.org/terms>

The Warburg Institute is collaborating with JSTOR to digitize, preserve and extend access to *Journal of the Warburg and Courtauld Institutes*

BETWEEN THE *GHĀYA* AND THE *PICATRIX*, II:
THE *FLOS NATURARUM* ASCRIBED TO JĀBIR

Introduction by Charles Burnett

THE MANUSCRIPT of the following article was found among David Pingree's papers after his death on 11 November 2005. While researching his edition of the *Picatrix* for the Studies of the Warburg Institute (published in 1986), Pingree had discovered that a section of the Latin text which had no equivalent in the Arabic original, corresponded to a short work called the *Flos naturarum*, which is extant both in a manuscript in Montpellier and in a printed version. He edited all three versions, in addition to a fourth which had resulted from the contamination of the text of a manuscript of the *Picatrix* with readings from the printed version. It is clear that the article presented here was intended for publication in this *Journal* as the third in a series of studies arising from his edition of the *Picatrix*.¹ In the course of preparing it for publication, I have collated Pingree's edition of the Montpellier text using a copy of the manuscript.² My editorial additions have been placed between square brackets.

A few words may be added about the nature of the text edited here in its different versions. It purports to give recipes for the use of human parts and excreta to cure various ailments and to confer magical powers. The use of animal parts for these purposes is commonly found in works of medicine, natural science and magic in the Middle Ages, such as Michael Scot's *Liber particularis*, Albertus Magnus's *De animalibus* (books xxii–xxvi) and Pseudo-Albertus Magnus's *Experimenta* (book III). Moreover, specific works were devoted to the subject: Sextus Placitus's *Liber medicinae ex animalibus*, and Ibn al-Jazzār's book on *Khawāṣṣ* ('occult properties', translated into Latin as 'De proprietatibus').³ The use of human parts and excreta was, of course, more questionable, even if occult properties had long been invested in the bones of criminals, and the use of spit, urine or faeces (especially that of a young child) could be seen as innocent enough.⁴ Sextus Placitus's text (of which a popular epitome was made, probably in the eleventh century) includes a section on the use of human parts. In the *Picatrix* the section added from the *Flos naturarum* immediately follows two recipes using a human head (III.XI.54 and 56), in a section introduced with

1. D. Pingree, 'Some of the Sources of the *Ghayat al-hakim*', this *Journal*, XLIII, 1980, pp. 1–15; and 'Between the *Ghāya* and the *Picatrix* I: The Spanish Version', this *Journal*, XLIV, 1981, pp. 27–56.

2. It has not been possible to consult what may be a second manuscript of the text: Montpellier, Bibliothèque de la Faculté de Médecine MS H 490, fols 72^r–73^v, mentioned in L. Thorndike and P. Kibre, *A Catalogue of Incipits of Mediaeval Scientific Writings in Latin*, revised and augmented edition, London 1963, col. 1604. Two further copies once existed in manuscripts at St Augustine's Abbey, Canterbury: see B. C. Barker-Benfield, *St Augustine's Abbey, Canterbury* (Corpus of British Medieval Library Catalogues, XIII, London 2008, 3 vols (continuous pagination), pp. 1281–82 (no. 1267e: 'liber de floribus naturarum Geberi philosophi') and pp. 1289–90 (no. 1275k: 'Geber de floribus naturarum').

3. For discussions on the use of animal parts see L. C. McKinney, 'Animal Substances in *Materia Medica*', *Journal of the History of Medicine and Allied Sciences*, I, 1946, pp. 149–70; and S. Page, 'Magic at St Augustine's, Canterbury, in the Late Middle Ages', PhD thesis, Warburg Institute 2000, pp. 44–69 ('Restoring the body and influencing the mind: the use of animal parts in medicine and magic').

4. R. J. Durling, 'Excreta as a Remedy in Galen, his Predecessors and his Successors', in *Tradition et Traduction, les textes philosophiques et scientifiques grecs au moyen âge latin. Hommage à Fernand Bossier*, ed. R. Beyers, J. Brams, D. Sacré and D. Verrycken, Leuven, 1999, pp. 25–37. For the alchemical context see J. B. Friedman, 'The Merda Philosophorum: An English Problem', in *Tributes to Kathleen Scott: English Medieval Manuscripts: Readers, Makers and Illuminators*, ed. M. V. Hennessy, Turnhout 2009, pp. 83–100.

the words ‘Mirabilia que ex proprietatibus hominis fiunt’, and other recipes involving blood, sweat and semen precede this (III.XI.16, 35, and 46–47).

The opening of the manuscript version purports to set the work in a cosmic context:

[1] The God of the universes⁵ without a model, as the sole Founder, arranging hyle⁶ into four elements, created the heavens and earth. He made the heavens revolve and adorned them in a wonderful way with a multitude of stars, of which some are described as fixed, others wandering. They are all called fixed except the seven planets, which are called ‘wandering stars’ because they are always subject to motion. All the natures and powers of the fixed stars are included in the natures and powers of these seven. Then He established the earth in the middle of the heavens in the likeness of the highest sphere, i.e., round, but unmoving and quiet and in no way inclining in any direction. On this He formed man from its mud, whom he dignified with the spirit of reason and intellect. Then He created by his word alone all bodies, both animate and inanimate, both flourishing and arid. He endowed each of these singly with wonderful powers. But, establishing man as the most worthy among created things, being a rational creature in the lower world, He put all things under his command. Therefore, since man is the most worthy of all creatures and each thing is illuminated by special powers, it seems worthy that he should be illuminated by the most worthy powers. Hence I, Geber, called ‘the Philosopher’, since I could not completely elucidate the powers of man himself through the most penetrating considerations, inner contemplations and my intuitive eye, sought for the most part all the greatest philosophers that I had heard of. The greatest of these, who had experienced almost everything, having been importuned with many prayers and gifts, finally, with reluctance and a hesitant hand, presented these most precious powers of man which had been greatly desired for a long time not only by me but also by very many people (considering nothing really precious in respect to them)—he presented them in a most secret way in this wonderful little work which, not unworthily, is called the ‘Flower of Natural Things’.

The author promises to start from the head of man, as if following the usual practice in medical texts of proceeding from head to toe (*a capite ad calcem*). Thus, the first ingredient is the brain (as a substitute, the brain of a pig is equally recommended):

[2] The powerful brain of man himself is beneficial for those who have lost their memory, if they eat it.

There follow recipes using the whole head, the brain again, the eyes, the hair, the saliva, the tongue (here a kite’s tongue can be substituted), the blood and earwax. After dealing with the head, other body parts are mentioned, such as shavings from finger- and toenails [17]. Most of the following recipes use blood and excreta from the body: urine, faeces, and blood, whether in liquid (*oleum/aqua stercoris*, *aqua sanguis*) or in solid form (*stercus desiccatum*, *calx sanguinis*). But mixed in with these are recipes using mummy [34], the gall-bladder [36], and the bone from the ‘upper arm or upper leg of a dead man’ [38]. Further excreta follow: menstrual blood [41–43] and semen [42, 47], and sweat [48].

One soon loses sight of the *a capite ad calcem* arrangement, as bodily parts proliferate: the foreskin, testicles, hair, pubic hair, afterbirth, eyeball and umbilical cord. In many cases it is specified what kind of body the part should be taken from: a woman [9], a recently dead person [15], oneself [23, 48], a hanged man [44], a man who is a virgin [55], a child [65]. The effects range from the cure of memory loss [2], epilepsy [4], sleeplessness [14] and fever [15], to the solution of problems arising from excesses of sex [3] and alcohol [12].

In keeping with the attribution to Geber, alchemical recipes are mixed in with the medical ones [11, 20–21, 34–35, 46, 60, 78, 80–83], and alchemical terminology is used: *sol* for ‘gold’ [20, 21], *luna* for ‘silver’ [21], and *mercurius* for quicksilver [80]. Astrology is

5. This phrase preserves the Arabic formulation *rabb al-‘alamayn*, ‘the Lord of the Two Worlds’.

6. The Greek word ὕλη (i.e., primordial matter) was transliterated in Arabic as *haylā*; *yle* is a Latin transcription of the term.

absent except for three injunctions to observe the astrologically appropriate time [17, 79, 83].

More dominant is magic. While the body parts or liquids are usually prescribed to be imbibed, eaten or smeared on, the part may also be used as an amulet [10, 44, 68, 72–75, 77–78]. In one instance, a man's tooth and a bean with a live louse encased in it are wrapped in a silken cloth and suspended from the neck, in order to cure toothache [68]. Most of the magical recipes are not therapeutic, but rather result in marvellous effects. Some examples may be given:

[45] If anyone makes a purse from the heart or the skin of a man and fills it with the blood of three other men, and heats it on a fire and calls out, demons will come to him.

[47] Take semen, dry it in the Sun, and throw into it some monkey's heart and one of the black stones that are found in pepper; put it like a pill on top of a tooth, and you will be transformed: you will change your shape into as many forms as the number of teeth.

[48] Put your own sweat in a beautiful clean bowl; then place the bowl in a very clean glass vase. Add some shavings from the soles of your feet, with a little of your faeces, dried in the Sun, and add one root of the herb which the Arabs call 'fu'. Give this to any woman to drink, and she will love you like the light of her eyes.

This last recipe is followed by a personal recommendation:

[49] I, Geber, have proved that this is true. But women add the water with which they have washed their buttocks, holding them to the east as they wash them. This knowledge has come to us from the land of China ['Cyn']. But the women of Greece add some dust from their noses, with black pepper.

If this seems strange, the next recipe is even stranger:

[51] If you measure a dead man with a string, from his elbow to his longest [middle] finger, then from his shoulder to the same finger, then from his head to his feet, and take note of these three measurements, whomever you measure afterwards with the same string in a similar way, will die or relapse or become ill. It is proved! But fear the Creator!

One might look upon some of the recipes as parodies of conventional medical and magical texts. While one usually wants to cure a client, the *Flos naturarum* provides instructions for assigning the death of a woman [54]; whereas the aim in most magical texts is to catch the thief, here it is to become a thief [10].

Magic predominates in recipes 44 and 78, interrupted by two medical concoctions with women's milk [58–59], an alchemical recipe [60], and therapy involving distillation [66–67]. Some of the procedures are bizarre, such as catching the milk tooth of child before it falls to the ground (if a woman carries this wrapped in wool suspended from her neck, she will not conceive [72]), and discharging urine backwards (those who drink this urine will utterly hate each other [69]).

There follows the most detailed recipe in the whole work,⁷ which the writer ascribes to Ptolemy of Babylon. The reader is instructed to 'Make a mirror from a yellow sky-gem, and from its white gem,⁸ covered with gold'. Next, the mirror should be smeared and suffumigated with various substances; then, around the edge should be written the names of the seven planets, given as Zoel, Musterich, Marrich, Samps, Zoara, Hatherich and Chamar (that is, as rough transcriptions of the Arabic names of the planets), together with their respective signs, written in a circle.

7. This section of the MS is illustrated below at p. 52, from a photograph which arrived shortly before the *Journal* went to press.

8. Presumably this is a reference to yellow and white sand (heated to make glass).

The recipe continues:

[79]... Then in the inner circle which is polished and gilded, are written these names of angels: Cophael, Saturael, Sabriel, Raphael, Anael, Mihael, Gabriel. Having done this, the names of the seven winds are written on the part of the back which is not polished, which are: Barchan, Bethel almoda, Hamar ben Ablin, Zobaa marach, Fide arach, Samores maymon, Acoabin. Then hang the mirror in a house, and let it be hung on a bramble cane for three nights. Then suffumigate it with the best suffumigations, which can be found in the book of Moses. If you look after this mirror and look into it, you should know that through it you will congregate men, winds, spirits, demons, the living and the dead, and all will obey you and do your command. And you will perform this task in such a way that in the suffumigation there are some of the seven powers of man, i.e. blood, spit, earwax, the tears of the eyes, the sweat of the face, faeces and urine. Suffumigate with these and order the winds, and whomsoever you wish, because they will fulfil your wish. You should keep [in your heart] those things which I tell you and understand that you will be powerful over winds, demons and men, and you will do what you wish. You should be washed and clean when you call them, and they will come and obey you. This may be done over a river or a bowl or vase full of water [instead of a mirror].

This text is followed by alchemical recipes [80–83] which, in turn, are followed by the most gruesome and operationally perilous recipe in the book:

[84] Take a man or a woman who has been condemned to death, make a large and deep hole in the ground and put the man or woman into it together with live lizards, snakes, toads, scorpions and other such reptiles. Leave him there for 9 days. On the ninth day take him out of the hole and hang him by his feet. Then pierce him with a sharp needle, and have ready 7 clean lead vases. Catch seven drops flowing from the man in each of the seven vases, without letting any drop fall onto the ground. The first seven drops work on the same day on 7 elephants, the second seven on the second day, the third seven on the fourth day, the fourth seven for a whole month, the fifth seven for three months, the sixth, for six months and the seventh for a whole year. You should guard against being smeared with, or drinking [these drops], or breathing his smell, because iron, skin or clothes anointed with those drops destroy the elephant.

Paragraphs 86–88 give the impression of beginning a new text, starting with blessings on the reader. The text itself begins ‘Dixit Geber...’ [89], and prescribes the ceremony necessary for summoning spirits to do the magician’s will. But the only recipes are for staunching blood. It ends with another quotation of Geber:

[93] Geber said: ‘I saw a certain old man who was white-haired, but agile and svelte and of good colour, compared with others, because when he let his blood he always placed the Moon in conjunction with Mars. Thus I understood that blood belonged to Mars. Here ends the account of the four parts [*i.e.*, the four elements] and the powers they have in man. You should know that through them the knowledgeable man can make or destroy whatever he wishes under the circle of the Moon.

The wide experience of the author of the *Flos naturarum*, mentioned in the introduction to the treatise, is emphasised by frequent references to the sources of the recipes: ‘a man from *x* told me...’, ‘the *x* do it in this way...’; as well as derivations from Egyptians [52, 79], Ephesians [54], Baghdad [76], India [76], Ptolemy of Babylon [79] and China [83]. The books of Moses are mentioned [79], and of Paulinus and Marcus [85], as well as the author’s own work ‘de proprietatibus’ [67].⁹ Whether any part of the work can be attributed to Jābir ibn Ḥayyān, the great Arabic alchemist of the ninth century, known in Latin as Geber, remains to be discovered.

Warburg Institute

9. For the well-known *kitāb al-Khawāṣṣ* (‘The Book of Occult Properties’) of Jābir ibn Ḥayyān see

F. Sezgin, *Geschichte des Arabischen Schrifttums*, IV, Leiden, 1971, p. 264.

BETWEEN THE *GHĀYA* AND THE *PICATRIX*, II: THE *FLOS NATURARUM* ASCRIBED TO JĀBIR

David Pingree†

The *Picatrix*,¹ though basically a Latin translation of a Spanish version of the Arabic *Ghāyat al-Hakīm*, contains a number of additions. In a previous article it was demonstrated that one of these, the treatise by ‘Plinio’ on the twenty-eight lunar mansions (iv.IX.29–56), was present already in the Spanish version.² The text described in this article, the bizarre *Flos naturarum*, ascribed to Geber (Jābir ibn Ḥayyān), seems rather to have been added to the *Picatrix* only after the Latin translation had been completed; for it is an abbreviated and rearranged version of an independent Latin work, not a translation from Spanish. No copy of the Arabic original—for such there seems to have been—has ever been located.³

The original Latin text is preserved in two forms. A fifteenth-century manuscript now at Montpellier (Bibliothèque de la Faculté de Médecine MS H 277)⁴ contains, on folios 61^r–63^v, the version of the text edited below as the Manuscript Version. Written by various hands and in part on parchment, in part on paper, the manuscript was, in whole or in part, in the possession of a Venetian physician between 1411 and 1431. This unidentified doctor, who clearly had many members of distinguished families as his patients, recorded on folio 161 the births, birth-places, names and godparents of his children born between those two dates.⁵ Only the first seventy-eight paragraphs of the Manuscript Version seem to have constituted the original *Flos naturarum*, dealing with the medical virtues of the parts of the human body; they are incorporated, in abbreviated form, in *Picatrix* iii.XI.58–112. Paragraph 79, on the magic mirror of Ptolemy the Babylonian, is also represented as an excerpt from Geber’s work in *Picatrix* iv.VII.23; I assume that it was an early addition to the original *Flos*. Paragraphs 80–93, on alchemy, are probably an even later addition. Indeed, Geber is cited as an authority in paragraphs 89, 90 and 93, so that this section of the book may be derived from some genuine Jābirian text. I have not been able to identify the Paulinus and Marcus who are mentioned in paragraph 85.

The reader is directed to the *Introduction* to this article by its editor, Charles Burnett (above, pp. 41–44), whose additions are indicated within square brackets. Some of the references have been updated.

1. [Ed.: See now *Picatrix: The Latin Version of the Ghāyat al-Hakīm*, ed. D. Pingree, London 1986 (Studies of the Warburg Institute, xxxix).]

2. D. Pingree, ‘Between the *Ghāya* and the *Picatrix* I: The Spanish Version’, this *Journal*, xliV, 1981, pp. 27–56.

3. It is mentioned among Jābir’s works by P. Kraus, *Jābir ibn Ḥayyān: contribution à l’histoire des*

idées scientifiques dans l’Islam, 2 vols, Cairo 1942, II, p. 69, but only in its Latin form; it is not mentioned in the account of Jābir by F. Sezgin, *Geschichte des arabischen Schrifttums*, IV, *Alchimie, Chemie, Botanik, Agrikultur bis ca. 430 H.*, Leiden 1971, pp. 132–269.

4. Described by J. Corbett, *Catalogue des manuscrits alchimiques latins*, II, *Manuscrits des bibliothèques publiques des départements français antérieurs au XVIIe siècle*, Brussels 1951, pp. 77–85.

5. This document is published here in an appendix. I am grateful to my colleague Jürgen Schultz for his help in reading the document and in my unsuccessful attempts to identify the doctor.

The *Flos naturarum* was also published in an incunabulum dated 5 August 1473;⁶ this is edited hereinafter as the Edition. The colophon names neither place nor printer; experts in the field of early typography have suggested either Boninus de Boninis of Verona or Philippus Petri of Venice.⁷ The redactor of this version, who is probably the unidentified ‘ego F. Rugerius’ mentioned in paragraph 78, has utilised the full, expanded Manuscript Version, but has rearranged the order of the paragraphs and appended a few of his own.

Moreover, one manuscript of the *Picatrix*—the eighteenth-century copy *H*, now in Hamburg (Staats- und Universitätsbibliothek MS Mag. fol. 188)^[8]—has contaminated the text of the *Picatrix* with the readings of the Edition. The colophon of *H* states that it was copied (from a manuscript copied) at St Trond near Liège in 1386, but the fact that the scribe of *H* has also used the incunabulum of 1473 indicates not only his industriousness in locating and utilising this rare imprint, but also the untrustworthiness of his transcription of his fourteenth-century prototype.

The date and place at which the translation of the *Flos* into Latin was executed, just as the date of its incorporation into the *Picatrix*, remain obscure. The only evidence I have found which in any way bears on the problem merely shows that the Manuscript Version is at least as old as the fourteenth century. This is contained in a note copied during that century onto folio 30 of a manuscript which had belonged to Thomas Sprot⁹ of St Augustine’s in Canterbury in about 1310, and then to John Dee¹⁰ in the late sixteenth century, and is now in the Bodleian Library, Oxford, as Corpus Christi College MS 125. The folio begins with the following two excerpts:

Make from brass ⟨a talisman⟩ in whose hand is a head, under the third decan of Capricorn, and say over the talisman: ‘No thief or unjust man will ever enter this house.’ Then you will bury the talisman in the middle of the house, and no thief or unjust man will ever enter it.¹¹

Against spells. Take the blood of a man and grind it with a magnet stone and with a *iacea* herb. And make a solid mass out of this and carry it with you in a small linen bag; and you will have power over all spells, incantations, tricks and lies, especially if you have the benefit of picking the herb yourself and the blood is from your own body. Someone who dwelt in Baghdad and Judaea, said that this is the herb which is called in Arabic ‘fu’ and in Latin

6. The Warburg Institute kindly procured for my use a xerox copy belonging to the Università di Genova.

7. See E. Darmstaedter, ‘Die “Geber”-Inkunabel Hain 7504’, *Archiv für Geschichte der Medizin*, xvi, 1925, pp. 214–17. [Ed.: The most recent catalogues give Petrus Maufer of Padua as the printer.]

[8. Ed.: For this MS see now *Picatrix*, ed. Pingree (as in n. 1), p. xxiii.]

9. A. B. Emden, *Donors of Books to St. Augustine’s Abbey, Canterbury*, Oxford 1968, p. 16. [Ed.: See now B. Barker-Benfield, *St. Augustine’s Abbey, Canterbury* (Corpus of British Medieval Library Catalogues, xiii),

London 2008, 3 vols (continuous pagination), pp. 1292–99 (no. 1277).]

10. M. R. James, *Lists of Manuscripts Formerly Owned by Dr. John Dee*, Oxford 1921, pp. 19–20 (T. 33). [Ed.: cf. *John Dee’s Library Catalogue*, ed. J. Roberts and A. G. Watson, London 1990, p. 115 (M33).]

11. ‘Fac ex ere in cuius manu sit capud sub 3^a facie Capricorni, et dic super y: Non intre[n]t in domum hanc nec latro nec iniustus in eternum. Postea sepelies y. in medio domus, et non intrabit eam latro nec aliquis iniustus in eternum.’ Oxford, Corpus Christi College MS 125, fol. 30^r.

‘Valerian’, but in Greek ‘amantilla’. And he said categorically that this confection certainly provokes love if it is given to someone to drink.¹²

The first of these was copied out by Brian Twyne in the seventeenth century on page 177 of Bodleian Library MS Selden Supra 79, as one of the ‘Experiments, from a certain manuscript book of John Dee, namely the volume in which the book of Rabbi Moses on poisons is found’;¹³ his reference is to Maimonides’s *De venenis* in the translation made by Magister Armangaldus (Armengaudius Blasini) at Barcelona in 1305 or 1307, found on folios 1–13^v of Corpus Christi College MS 125. [Ed.: The ultimate origin of the excerpt is the *Liber imaginum* attributed to Ptolemy and translated from Arabic early in the twelfth century.¹⁴] The second excerpt consists of paragraphs 75–76 of the Manuscript Version.¹⁵ Unfortunately, I do not have any evidence that this fragment of Geber, which appears in a slightly altered form in the *Picatrix*, was ever read by John Dee himself.

In the following edition of the four versions of the *Flos naturarum* the paragraph numbering and punctuation are entirely my own. I have, however, tried to remain as closely faithful as possible to the orthography of my sources while yet retaining a comprehensible text. The relationships of the versions to each other are clarified by two concordances. I use the following editorial conventions: ⟨...⟩ for additions; [...] for deletions; and †...† to indicate a crux in the Latin text, for which no obvious emendation can be proposed. The paragraphs of the four versions are distinguished thus: [1]–[94] for the Manuscript Version; §23 and §58–§112 for *Picatrix*, III.XI.58–112 and IV.VII.23; (1)–(118) for the Edition; and 1.–90. for *H*.

The Manuscript Version

Montpellier, Bibliothèque de la Faculté de Médecine MS H 277, 61^r–63^v

[fol. 61^r] | In Christi nomine Amen. Incipiunt Flores naturarum, qui est primus liber Geberi.

[1] [fol. 61ra] | Universorum Deus sine exemplo, singularis conditor, yle (id est, primordialiam materiam) in quatuor digerens elementa, creavit celum et terram. Ipsumque celum constituit volubile, quod multitudine stellarum mirabiliter adornavit, quarum quedam fixe, quedam erratice ascribuntur. Fixe quidem dicuntur omnes preter 7 planetas, que erratice

12. ‘Contra incantamenta. Sum[m]e sanguinem hominis, et mole cum lapide magnetis et cum herba iacea. Et fac inde massam, et porta tecum in vasculo lineo; et habebis posse super omnia incantamenta et tragitamenta et ludos et fictilia, et maxime si per te gratiam habueris herbam colligendi, et sanguis de corpore tuo sit. Et quidam dixit ibi, qui moraret in Baldach et Iudea, quod illa est herba que dicitur Arabice fu et Latine valeriana, Grece vero amantilla. Et pro certo dixit quod hec confectio provocat amorem si detur ad bibendum.’ Ibid. [Ed.: For ‘fu’ cf. below, Manuscript Version, para. 48 (translated above, p. 43).]

13. ‘Experimenta, ex quodam libro MS^o quondam Johannis Dee scil.: in volumine, ubi habetur liber Rabbe Moysis de venenis. f°. 30.’ Oxford, Bodleian Library MS Selden Supra 79, p. 177.

[14. Ed.: See J.-P. Boudet in ‘Un traité de magie astrale arabo-latin: le *Liber de imaginibus* du Pseudo-Ptolémée’, in *Natura, scienze e società medievali: Studi in onore di Agostino Paravicini Bagliani*, ed. C. Leonardi and F. Santi, Florence 2008, pp. 17–35 (34 para. 41).]

[15. Ed.: The excerpt might have been taken from one of the two copies of the *Flos naturarum* once in St Augustine’s, Canterbury: see my *Introduction*, n. 2.]

stel(l)e dicuntur pro eo quod semper motui deputantur. Et omnes fixarum nature et virtutes in horum 7 naturis et virtutibus includuntur. Deinde terram constituit in medio celi ad similitudinem superioris spere, rotundam videlicet sed immobilem et quietam et ad aliquam partem nullatenus declinantem, in qua ex ipsius limo hominem formavit quem rationis et intellectus spiritu honestavit. Consequenter vero omnia corpora tam animata quam inanimata, tam virencia quam arida, solius verbi officio procreavit. Et unumquodque horum prodigiosis dotavit virtutibus sigillatim; sed inter cetera creata hominem digniorem constituens, creaturam videlicet racionalem in inferiori mundo, cuncta sub ipsius imperio mancipavit. Igitur cum inter cetera ipse sit dignior omnium creaturarum, et unumquodque specialibus virtutibus illustretur, ipsum illustratum virtutibus dignum videtur dignioribus virtutibus illustrari. Unde ego Geber dictus philosophus summis consideracionibus, vigilancia interiori, facessente¹⁶ oculo, virtutes ipsius hominis perfecte enucleare nequiens, omnes philosophos pro maiori parte quotquot summos audieram indagavi. Quorum quidam summus, cuius nichil fere inexpertum remanserat, preciosis(s)imas ipsius hominis virtutes mihi non soli, sed quampluribus diucius peroptatas, nullum preciosissimum eisdem comparans, multis a me precibus et exeniis¹⁷ frequentatus, tandem vix et vacil(l)ante manu in hoc mirabili opusculo quod non immerito Flos naturalium dicitur secretissime presentavit. In quo a digniori membro ipsius hominis, videlicet a capite, inceptit pertractare dicens.

[2] Cerebrum virtuosum ipsius hominis valet illis qui memoriam amiserunt si illud comederint. Et similiter cerebrum porci.

[3] [fol. 61rb] | Capud ipsius in aqua decoctum, si ius eius datur hiis qui plus quam debent mulieribus utuntur, iuvat, similiter et illos qui memoriam amiserunt. Prodest autem ad idem ius capitis porci.

[4] Craneum hominis combustum, si bibatur cum sirupo de squil(l)a per ix dies, sanat epilepticos.

[5] Oculos hominis quicumque simul cum oculo lupi detulerit nullius oculi mali seu lingue male fascinaciones timebit.

[6] Capilli hominis combusti et pulverizati, cum la(u)dano commixti, calefaciunt cerebrum.

[7] Saliva ipsius hominis ieiuni sanat scabiem membrorum si quis cum ea sepe madefecerit eam.

[8] Saliva hominis (ieiuni) seu mulieris in capite serpentis posita sive in ore, ieiuno stomacho, interficit¹⁸ serpentem.

[9] Lingua mulieris iuvat illos qui volunt (facere) fictitia sive incantationes.

[10] Si quis furari vel ab aliquo aliquid auferre voluerit, linguam hominis vel milvi ducat secum.¹⁹

[11] Aqua sanguinis hominis, si imbibatur in açarnec exaltato facit penetrare corpus eris fusi.

[12] Saliva mortui cum vino in quo sit anguilla suffocata ad bibendum data facit vinum abor(r)ere.

[13] Cera auris hominis facit cito fundere et consolidare Solem et Lunam; et cum ipsa potest quis ita cito consolidare ut cum atinkar.

16. faciscente

17. exemis

18. madefacit

19. secum *in marg.*

- [14] Cera auris cum opio confecta reddit hominem valde sopitum.
- [15] Omne capud recens si cum capite agni seu canis positum sit super capud patientis febrem combustam,²⁰ sanat ipsam omnino.
- [16] Ius capitis hominis vel cuiuslibet alterius capitis bibitum cum eiusdem cerebri comixtione et comestione sanat amentes, exceptis inde capitibus animalium melancolicorum.
- [17] Abrasis unguibus manuum ac pedum cum cultello eris rubei, Luna cum Iove seu Venere existente, rasurisque combustis qum Luna fuerit coniuncta Soli, eis si vis redditus de vestibus, si de his pulveribus aliquis alicui dederit in potu, diligitur ab ipso quicumque fuerit ille.
- [18] Ut lepra nova vel scabies gravis eius non crescat bibat paciens pulveres summitatis virge hominis combuste.
- [19] Urina ipsius hominis desiccatur et comburit loca per que transit, et si scabiosus cum ea sepius abluatur, curabitur.
- [20] Stercus hominis desiccatum ad Solem²¹ et pulverizatum [ad Solem], si super Solem in quo ferrum est sit [fol. 6r^{va}] | proiectum, corrodit ferrum et destruit, et Solem mundificat; et valet ad fistulam.
- [21] Oleum de stercore hominis Solem et Lunam mollificat et eorum colorem augmentat si auro prius sit mundatum.
- [22] Aqua stercoris hominis distillata crescit pondus suum auro, eri et argento; et hominis faciem mundat.
- [23] Homo inflatus per infirmitatem ut est ydropicus vel adaquatus bibat urinam suam ieiuno stomacho; et sanabitur.
- [24] Ablutis cruribus malum mortuum patientibus cum aqua stercoris hominis ter distillata et superposito pulvere stercoris illius calcinati, convalescet cito.
- [25] Si capud patientis acutam febrem cum aqua sanguinis hominis abluatur, curabitur.
- [26] Si cum aqua sanguinis vulnus abluatur, et de calce sanguinis superaspergatur, sanabitur.
- [27] Omnis combustio tam ignis quam aque ferventis, si abluatur primo cum aqua sanguinis, deinde pulvis sanguinis calcinati superaspergatur, curabitur.
- [28] Si quis infirmus cum aliqua medicina non potest convalescere, abluatur cum aqua sanguinis; et meliorabitur.
- [29] Intolerabilem patienti siccitatem intus in corde detur aqua sanguinis distillata ad bibendum; et sanabitur.
- [30] Morcelle facte de quocumque sanguine patienti fluxum ventris prosunt comeste cum mastice bene trito in loco salis.
- [31] Quicumque quartanam patiatur ducat secum de osse brachii hominis et de summitate ale anseris; et curabitur.
- [32] Omnis homo mala sompnia sompnians aqua stercoris capud suum abluat; et curabitur.

20. combiltam

21. ad solem *sup. lin.*

[33] Si quis per noctem timeat, abluat faciem cum sua aqua sanguinis; et nullum patietur timorem.

[34] Quaedam pars mumie bene cocta cum tantumdem amalgame Solis et imbibita cum aqua salis crudi armoniaci ad Solem, unum pondus eius tingit duas partes Lune in tantum quod est signum operis perfectionis.

[35] Oleum stercoris hominis tribus vicibus distillatum et cum amalgama Solis et cum aqua viridis alphaside et aqua vermilionis soluti cum sale armoniaco tingit Lunam vel aliud metallum.

[36] Collirium factum cum felle hominis sanat oculos lacrimantes et in quibus nebula consistit.

[37] Cancer et fistula curantur si abluantur [fol. 61vb] | cum aqua sanguinis distillata, superaspersa calce sanguinis.

[38] Contra guttam et fistulam accipe os brachii vel tibie hominis mortui, et combure illud; et quando fuerit bene combustum, frange illud, et quod invenies intus album accipe, nigrum prohice; et ex albo fac pulverem, et pone ex eo sepius super morbum; et sanabitur.

[39] Cum aliquis timuerit de aliqua infirmitate, accipiat aquam sanguinis tribus vicibus distillatam, et de illa calida bene bibat per tres dies mane; et sanabitur.

[40] Stercus hominis desiccatum ad Solem est acutum valde, et aufert reumatismum (id est, morbum) equis vel aliis bestiis, et iuvat oculos, et aufert nebulam ab oculis bestiarum.

[41] Si servaveris menstruum mulieris et dederis alicui ad bibendum, fiet leprosus; et si dederis in balneo, cito morietur.

[42] Remedium ad hoc. Sperma hominis da illi cui datum est menstruum et cui male herbe date fuerant; et sanabitur.

[43] Pulvere castorei radicisque peonie in lotura menstruose²² panni mulieris distemperato et in potu dato morbum caducum patienti, non ulterius ab ipso capietur.

[44] Defer tecum manum pueri vel latronis suspensi, et secure in nocte poteris incedere.

[45] Si qui(s) fecerit bursam de corde vel de corio hominis et impleverit eam de sanguine trium aliorum hominum et calefecerit ad ignem et vocet, demones venient ad eum.²³

[46] Oleum sanguinis distillatum tribus vicibus et mol(l)itum cum †azini afor† et imbibitum cum aqua salis soluti cum armoniaco tingit plumbum vel aliud metallum pulcro colore.

[47] Accipe sperma, et sicca illud ad Solem, et mitte cum illo de corde simii et unum de lapidibus nigris qui inveniuntur in pipere, et compone illud sicut pilulam supra dentem; et eris transformatus. Et supra quot dentes posueris, in tot formas transformaberis.

[48] Accipe sudorem tuum in pelvi pulcra et munda; deinde pone illum in vase vitreo mundissimo. Et pone ibi de rasuris inferioribus pedum tuorum cum aliquantulo stercoris tui ad Solem desiccati, et pone ibi radicem unam illius herbe que Arabice dicitur fu. Et da ad bibendum cui volueris; et diliget te sicut lumen oc[c]ulorum suorum.

[49] Et istud est quod invenimus ad dilectionem acquirendam super omnes; et ego Geber probavi hoc esse verum. Mulieres vero addunt ibi aquam cum qua laverint nat[h]es suas

22. menstruosi

23. ad eum *in marg.*

tenentes eas [fol. 62ra] | [eas] versus orientem dum abluunt ipsas. Hoc enim scire venit ad nos de terra Cyn. At mulieres Grece addunt ibi de pulvere narium²⁴ suarum cum pipere nigro.

[50] Omnis caro et omnia ossa hominis combusta movent et provocant magnam benivolentiam.

[51] Si cum quodam fune²⁵ mensuraveris mortuum hominem mensuratione tali, scilicet a cubito ad maiorem digitum, deinde ab humero ad eundem digitum, postea a capite ad pedes, tres huiusmodi mensuras signando, quoscumque postea cum eodem fune mensuraveris simili modo deperdentur et retrogradabuntur atque infirmabuntur. Probatum est; sed time Creatorem.

[52] Sanguis abstractus²⁶ de digito sinistro, Luna cum Sole existente—scias quod provocat magnam dilectionem. Et hoc est experimentum Egiptiorum. Preterea vidi multas probantes qui non decipiebantur in eo.

[53] In aqua stercoris et limatiarum dissolvendo tartarum et extinguendo aeris laminas, dealbantur. Et si proieceris in alumine plume et mercurio soluto, erit melius.

[54] Si acceperis corium vulve mulieris in gyrum ita ut cum toto foramine sit integrum, quicquid per eum inspexeris, erit ei mortis signum; et est bonum ad infirmandum. Hoc fuit extractum de Greco ab illis qui Ephesi dicuntur. Scias hoc esse maximum secretum.

[55] Si sum[m]atur pellis virge hominis et conficiatur ad modum alutarum pellipariorum, poteris cum ea ligare et solvere.

[56] Testiculi hominis desiccati et pulverizati, cum pulvere et mastice et cynamomo et gariophilo comesti, faciunt hominem iuvenescere et dant homini colorem verissime, cum iecore hyrci assato.

[57] Oculi²⁷ hominis ligati in corio colubri faciunt ut diligaris ab omnibus videntibus te si eos detuleris tecum; et nemo impediet te.

[58] Si lacte mulieris caput febricitantis seu aliquid patientis sepe inungatur, sedatur dolor.

[59] Lac mulieris cum opio mistum facit dormire febricitantes et alios qui dormire nequeunt.

[60] Mercurium sublimatum cum vitreolo cum lacte supra ignem imbibe ac in fimo simul ad putrefactionem pone. Ad minus accipe libram unam ex eo in cera cum duabus partibus salis alkali, in quo sit quarta pars de baurach. Hoc toto in [fol. 62rb] | simul posito in quadam vesicula bonum habente fundum, igneque subtus dato usque quo ascendere velit dehinc, vasis fundo superius verso et in fovea eiusdem capite posito,²⁸ super fundum ignem adhibe quousque fundatur. Scias enim quod hec est tinctura completa, bona quoque et certa.

[61] Si sumantur capilli hominis et comburantur inter duos lapides calidos, et apponatur aliquid mellis, si quis eisdem virgam suam et umbilicum inunxerit et ita habuerit accessum ad aliquam, diligitur ab ea plus quam ante.

[62] Si quis habuerit causam cum aliquo magno viro, ex proprio spermate cum aqua rosacea misto, gariophilo et cynamomo ibi addito, faciem suam ungat. Faciet Deus misericordiam suam cum eo et proficiet Ei.

24. pipere nathium

25. fine in *textu*, fune in *marg.*

26. abstractus

27. testiculi

28. posito + usque, *sed del.*

hois suspensat ad colla patris dolore don-
 uia sit cu denu sibi una plovata nra
 i saba sit un pediculi unius fatiq hoc
 uoluit i pmo seuci scas y sanet dehu
 dolore // Probata e q usina micta re-
 trofus si exbeat i potu libetes amu
 se hodie hiebat // Braxiu hois cu capite
 leporazij si libume i domo alicui iu-
 uat y sic iera // Alcohol scilicet homis
 q oculoz mirulegi uiait i ficut acuta
 lucca q usuf fuit eo q uidebat res mi-
 rabiles que demones uidet // Dento pu-
 eri Anis cadat ad tra sigt accipit q
 dia mulca eu i lana sece ad colla sus-
 patus deulerit no potit gape // Sigs
 matu uet pati of hois mortui ad colla
 suspensz debeat i sanabi // Umbilicus
 piau potuit i amulo uali i mortu cadu-
 cu i dolore exuit // Quic sanguis
 hois i molla cu lapide magnetis cu herba
 lutia i fac in massaz q posta ea teat i
 uasculo lunc ut uitalle pati q hēbis
 posse sup oia i incantamicta q teagita
 micta i ludos i fractura q maxie si pe-
 te hūis gnis herba colligat i sanguis
 sit de corpore tuo. Et qda dixit in q
 moia traxerat i Bardac i india q
 illa e herba q arabice de fu q latine
 Valeriana q grece Anantilla: q dixi m-
 q hoc spectio prouocat amore si det ad
 bibeda // Accipe pelle uulue mulceis
 q lingua spetis i liga ea i pano crocco
 q posta ea sup te q eius potes i faciedo
 amictual: se paties sic fac capillis de
 pedine mulceis // Capillis de pedine eudis
 usqis si qies quiqua cu capill hūis por-
 trant scas q cito quigat i festinum
 trib: quigat i hoc e a mto expta // Fac
 sports de gema celi uocra q de alba ga-
 ma ex deaurata i suffumiga illd de ca-
 pillis mulceis q s alia lib cu capillis
 de portie mulceis q cu capillis ueltra i
 q unges illd cu tuo symate dem q sidera
 mltiu i co re exite abluo i mudo: si si
 potis ppalis ita q ipa se i uode ch: recu-
 glicet tale q ambroz uult i eo appiant-
 qd si ee neqerit respice tu te. Den i Ha

Ho d' spiritus mirabilis

sine alia mediantē. hoc n. expimite e custon
 pbe q petolens habet dicit: Inueniendū
 illd fies sapientis iudei capiti q pauerit q
 hoc spiritus debeat fieri luna cu iouis con-
 iuncta nate exite q deaurat ut fawel exite
 luna cu Venē. Et quon dē ne mictet in
 ipi ierico uolo tibi patefaci spūtooz spe-
 culi q ppetit i cu eo opet tempca
 spūto i uro sanguie hois recedi i nate
 dem co polito suffumiga ipz: Dem scilicet eo
 noia septe planctaz i septe figuraz caro
 Et nara septe angelo: i septe ueloz: Nota
 n. plaz i hoc joel. multatich. marucl:
 sempz goara. harbach. chanae. hoc ptoz non
 scibat i circulo lybii spūto. figurio co ay. It
 he th 2. p. 7. q iro sint in
 gitez: Dem scilicet i circulo ipsoz polito
 deaurato hec noia angeloz. Cophael. Satri-
 zach. Sabriel. Raphael. Anael. Michael.
 Gabriel. hoc factio scilicet nomia septem
 ueloz i pte dēsi no polita q st. Barzhan.
 Bebel. Almoda. hamar. Ben. Ablin. 2. o
 lan. Maach. Fidezrach. Fidezrach. Samoz.
 maymon. Accabin. Dem suspēdo spūto
 i alq domo i stet suspensuz i uisga zu-
 bi p tees nates i suffumiga illd melio-
 rib suffumigiis que i libro Moisi patet
 inuentū. Si aut hoc speculu astro uis
 q i illo i spūtoz scias p illd aggregabis
 hoies uictos spūto demones mortuos atq
 uiuos i amoz tibi obediet i facient
 pceptu tuu i facies opus tuu ita ut i
 fumigio sint de septe uirtutibz homis
 sic st sanguis spūto. curame. uis. lach-
 lachyme. oculo: sudor. facies. stertus. i
 uisna: Suffumiga cu istis. q p p p e
 uctis q gbus uoluis qz q pletur. notu
 tatez tua. Custodias hec que tibi di-
 xi i intelligas q eius potes sappia uo-
 ros demones ac homines et saties
 qd uolueris Ablus q madas si qum
 uocaueris eos q uenient i obedient
 tibi hoc fiat sup riuu aut petum
 tuie uas aqua plenu q tuc uadobis
 q oplibus qd que ueris. // Libra una
 leprosi bene modati cu oleo her-
 coci hois ad fundendu pone eam
 una libra mearoz q cui fusa una

Montpellier, Bibliothèque de la Faculté de Médecine MS H 277, fol. 62^v
 REPRODUCED BY PERMISSION, BIBLIOTHÈQUE UNIVERSITAIRE DE MÉDECINE, MONTPELLIER

[63] Si quis voluerit iter agere, accipiat de spermate suo et de cerumine auris, et linguam serpentis, faciens unam pilulam, et liget eam ad collum suum; secure poterit incedere quocumque voluerit. Istud enim faciebant sapientes et prophete dum ibant de loco ad locum. Audivi preterea quod hec pilula equipolebat in virtutibus et lapidibus et herbis omnibus, et quod eius virtutes sunt 72. Et scias quod nullus sapiens fuit qui contradiceret ei eo quod cunctum(?) erat probatum.

[64] Si quis acceperit telam qu(u)m natus fuerit et involverit eam in pannis aureis, deinde in pannis septem colorum, qui sint serici puri, et detulerit eam in parte destra dum in causa fuerit, gracia et honor sibi impendetur et semper secum durat dum voluerit ire secure.

[65] Umbilicum pueri cum lingua rane viridis degentis in ficulnea et cum musc[h]o involutum et cum panno serici rubei qui secum detulerit honorabitur a domino suo et acceptus erit hominibus.

[66] Omnis febricitans quocumque modo patiatur ex aqua stercoris septies distillata et bene(?) ac munde septies²⁹ depurata qualibet die unam unciam bibat; in secunda die sanus esiliet[ur].

[67] Si quis habuerit malas pustulas vel fortem scabiem, inungat se cum oleo sanguinis ter distillato ad fortem Solem, et superaspergat pulverem terre sanguinis; et si hoc fecerit tribus diebus, sanabitur—et ad plus usque ad 7 vices. Hoc enim est quod demonstravi in libro De proprietatibus.

[68] Si dens hominis [fol. 62va] | [hominis] suspendatur ad collum patientis dolorem dentium, et sit³⁰ cum dente faba una perforata et intus in faba sit unus pediculus vivus, totumque hoc involvatur in panno serici, scias quod sanat dentium dolorem.

[69] Probatum est quod urina micta retrorsum si exhibeatur in potu, bibentes omnino se [h]odio habebunt.

[70] Brachium hominis cum capite leporarii si subhumetur in domo alicuius iuvat contra ficticia.

[71] Alcool fellis hominis et oculorum murilegi iuvat et facit acutam lucem; et qui usus fuerit eo videbit res mirabiles que demones videntur.

[72] Dentem pueri antequam cadat ad terram si quis acceperit, quamdiu mulier eum in lana secum ad collum suspensum detulerit, non poterit concipere.

[73] Si quid malum ventris patitur, os hominis mortui ad collum suspensum deferat; et sanabitur.

[74] Umbilicus pueri portatus in anulo valet contra morbum caducum et contra dolorem capitis.

[75] Sume sanguinem hominis, et molla cum lapide magnetis et cum herba lutia. Et fac inde massam, et porta eam tecum in vasculo Lune vel vitri polito;³¹ et habebis posse super omnia incantamenta et tragitamenta et ludos et ficticia, et maxime si per te habueris gratiam herbam colligendi, et sanguis sit de corpore tuo.

[76] Et quidam dixit mihi, qui moram traxerat in Baldac et in India, quod illa est herba que Arabice dicitur fu et Latine valeriana et Grece amantilla. Et dixit mihi quod hec confectio provocat amorem si detur ad bibendum.

29. septies + distillata, *sed del.*

30. sit et

31. vitelli poli

[77] Accipe pellem vulve mulieris et linguam serpentis, et liga eam in panno croceo, et porta eam super te; et eris potens in faciendo amicitias et separationes. Idem facit capillus de pectine mulieris.

[78] Capillum³² de pectine cuiuslibet virginis si querens coniugium cum capillis suis portaverit, scias quod cito coniugabitur et festinum habebit coniugium. Et hoc est a multis expertum.

[79] Fac speculum de gemma celi crocea et de alba gemma eius deaurata, et suffumiga illud de capillis mulieris (et secundum alium librum: cum capillis de pectine mulieris) et cum capillis vestium, et [et] unges illud cum tuo spermate. Deinde considera vultum³³ in eo, te existente abluto et mundo. Sed si poteris, preparabis ita quod ipsa se in eodem instanti tecum consideret taliter quod amborum vultus in eo appareant; quod si esse nequierit, respice tu te, deinde illa [fol. 62vb] | sine alia mediante. Hoc enim est cuiusdam philosophi qui Ptholemeus Babylonensis dicebatur; inveneruntque illud tres sapientes Iudei Egiptii, et probaverunt quod hoc speculum debebat fieri Luna cum Iove coniuncta naturaliter existente, et deaurari vel forbiri existente Luna cum Venere. Et qu(u)m omnes nature intrent in ipso, iccirco volo tibi patefacere compositionem³⁴ speculi et qualiter conspiciatur et cum eo operetur. Tempera speculum in vivo sanguine hominis, recenti et naturali. Deinde, eo polito, suffumiga ipsum. Deinde scribe in eo nomina septem planetarum et septem figuras eorum et nomina septem angelorum et septem ventorum. Nomina enim planetarum sunt hec: Zoel, Musterich, Marrich, Samps, Zoara, Hatharich, Chamar. Hec planetarum nomina scribantur in circulo lympi speculi. Figure vero eorum sunt he:^{34bis} ♃ ♄ ♂ ☉ ♀ ☽ ; et iste sint in girum. Deinde scribantur in circulo interiori polito, deaurato, hec nomina angel[orum]: Cophael, Saturael, Sabriel, Raphael, Anael, Mihael, Gabriel. Hoc facto, scribantur nomina septem ventorum in parte dorsi non polita, qui sunt: Barchan, Bethel almoda, Hamar ben Ablin, Zobaa marach, Fide arach [Fide arach], Samores maymon, Acoabin. Deinde suspende speculum in aliqua domo, et stet suspensum³⁵ in virga rubi per tres noctes. Et suffumiga illud melioribus suffumigiis que in libro Moisi poterunt inveniri. Si autem hoc speculum custodieris et in illo inspexeris, scias: per illud aggregabis homines, ventos, spiritus, demones, mortuos atque vivos; et omnes tibi obedient et facient preceptum tuum. Et facies opus tuum ita ut in (suf)fumigio sint de septem virtutibus hominis, sicut sunt sanguis, sputum, cerumen auris, lachryme oculorum, sudor faciei, ster(c)us et urina. Suffumiga cum istis, et precipe ventis et quibus volueris quia complebunt voluntatem tuam. Custodias hec que tibi dixi, et intelligas quod eris potens supra ventos, demones ac homines, et facies quod volueris. Ablutus et mundus sis qu(u)m vocaveris eos; et venient et obedient tibi. Hoc fiat supra rivum aut pelvim sive vas aqua plenum. Et tunc videbis; et complebis quod quesieris.

[80] Libra(m) una(m) leprosi bene mundati cum oleo stercoris hominis ad fundendum pone cum una libra Mercurii, cui fuso unam [fol. 63ra] | [pone cum 1 libra Mercurii cui fuso] libram aliam adde. Ignemque sibi postea dona per medium diem, deinde iterum aliam libram cum eo pone. Hoc autem sic fac in vase quod (a)lembico³⁶ as(s)imilatur donec intus retineatur et frust[r]um perfectum fiat. Quod postea tritum et super es aut leprosum proiectum bonum fiet.

[81] Accipe quandam partem arsenici cum aqua sanguinis imbuti et tres partes Mercurii similiter sublimati et imbibiti cum aqua stercoris ita quod due 3 bibant †acumbriam†

32. capillus
33. multum
34. conspictionem

[34bis. *Ed.*: For an illustration of these symbols see above, p. 52.]
35. suspensus

36. lecticho

aquam et duas partes salis alkali et duas de anoxatir. Et pone in quodam vase forti, eidemque in fundo ignem dona; et perfecte fundetur.

[82] Mumia pulveriçata cum quadruplo de anoxatir et in fimo calido per mensem posita iuvat et tingit valde fortiter quando ap(p)licatur spiritui rubeo seu albo.

[83] Oleum capillorum pondus 1 super quatuor de anoxatir monstrat valde magnam tincturam; dehinc lentum ignem dando donec fiat pix aut mumia, iuvat in septupla tinctura quam de mumia. Et scias quod mihi mundum peragranti et inquirenti metallorum et elixirorum proprietatem atque naturam alkimie scire istud datum fuit. Ipse autem qui dedit fuit quidam sapiens de terra Cyn in terra moncium Clavorum. Et dixit mihi: Cum volueris de hoc operari, custodi capud tuum; et sufficiat tibi quod dico.

[84] Et iterum ait. Accipe hominem sive³⁷ mulierem qui iudicatus fuerit morti, et fac magnam foveam in terra et valde profundam, et ipsum hominem vel mulierem mitte intus, et pone similiter lacertos vivos et serpentes et buff[f]ones et scorpiones et alia reptilia hiis similia, et dimitte eum ibi usque ad 9 dies. Nona autem die completa, extrahe eum de fovea, et suspende eum per pedes; deinde punge eum cum novacula acuta. Et habeas 7 vasa plumbea munda. Et 7 guttas ab eo decurrentes in vase uno accipe, et in alio alias 7 sine amissione alicuius gutte; et sic in unoquoque 7 predictorum 7 gutte sumantur, nulla tamen in terra fluxa. Prime autem 7 gutte operantur in eodem die super elephantem 7, secunde 7 secunda die, tercie 7 usque ad³⁸ [fol. 63rb] | 4 diem, quarte 7 usque ad unum mensem, quinte 7 ad tres menses, sexte ad sex menses, septime 7 ad annum completum. Oportet te enim cavere tibi ab unctione sicut a potacione et a suo odore quia ferrum vel corium sive vestitum inunctum de guttis illis destruunt elephantem. Hec est res que bene debet custodiri.

[85] Et sciendum quod in libro Paulini et Marchi non inveni maiorem rem nec maioris ponderis que tantum operetur super elephantem (nec) per herbas nec per mineralia. Et hec est res magni lucri atque magne def[f]ensionis quia nec per scamoneam nec per alcondod nec per realgar nec per omnes alias species te poteris ita cito³⁹ adiuvere sicut solummodo per hanc confectionem benedictam.

[86] Benedictus sit Deus alti celi qui tam magnum posse dedit suis animalibus vivis.

[87] Rogo te per ipsum Deum in quo speras ne hoc capitulum monstres homini malo sive falso sive immundo seu de malo genere nato. Ymo si dare volueris ipsum alicui, prius ad plus quantum poteris cogita⁴⁰ quis, qualis et cuius generis sit.

[88] Deus autem te custodiat ab omni malo, et ad omne bonum dirigat te, et in omnibus adiutor tibi sit et defensor.

[89] Dixit Geber. Et (fac) bicornia⁴¹ de ligno sambuci, et in quattuor capitibus eorum quatuor imagines inducas 4 coloribus, videlicet albo, croceo, viridi et rubeo. Et pone ibi instrumento illo drachmam de filo lini albam et aliam croceam et aliam viridem et aliam rubeam, deinde 4 imagines, unamquamque in sua parte. Et post hec incipe componere globum de predictis filis, dicendo: Venite, 4 spiritus, de 4 mundi partibus! Et adducite mihi istos N. pro quibus iner(x)ogo! Et ipsi facient et complebunt mandata tua. Deinde suffumiga globum cum †albofor†, et dic: Congregate vos in bono et amicitia, et perficite hoc quod a vobis peto et rogo atque mando! Et scias quod in qualibet imagine quam fecisti debet de panno ibi esse et de sanguine illorum pro quibus facte sunt aut de vestimentis eorum, et in

37. *corr. ex aut*
38. *corr. ex super*

39. *cico*
40. *cogita in marg.*

41. *rotiburnia*

capite cuiuslibet imaginis testa alicuius speculi deintus. Et istud est quod compleri adiuuat et facit hoc venire.

[90] Dixit Ge(ber) in proprietatibus hominis quod malum istud est de peioribus et fortioribus que esse possunt. Et a simili [fol. 63va] | dico quod sunt meliora per que regna, civitates, ecclesie atque castella alta lucrantur et adiubilantur. Et hoc est secretum super omne secretum; unde nemo debet secretum tale alicui revelare nisi amico fidelissimo. Et dico tibi quod clavis huius rei est celare librum a scientia eius; sitque etiam attentus circa id. Et intelligas et sis discretus in eo—hoc est: sis homo puritatis.

[91] Sanguis scis(s)urarum restringitur si superponatur cinis capillorum hominis combustorum.

[92] Sanguinem e naribus sistit iunctio proprii spermatis in fronte, superasperso cinere capillorum hominis combustorum.

[93] Dixit Geberus. Vidi quendam senem canum, sed agilem, levem atque inter alios bene coloratum, quia dum minuebat s(anguin)e(m) ponebat semper Lunam in coniunctione cum Marte. Et in hoc intellexi sanguinem esse Martis.

[94] Hic finiunt rationes 4 parcium (id est, 4 elementorum) et virtutum eorum que in homine sunt. Et scias quod per illa potest homo sciens facere ac destruere quidquid voluerit quod sit sub circulo Lune.

Explicit.

*Picatrix*⁴²

III.XI.58–112

§58 Multa alia mirabilia que fiunt ex corpore hominis. In quodam libro a sapiente Geber edito inveni multa mirabilia que fiunt ex corpore hominis. Qui sic dicit. Ego Geber vidi elementa que faciebant labores suos quando erant composita; simplicia autem nihil operabantur [nisi] quia erant existencia in se. Sed quando ad invicem coniungebantur ita quod omnia quatuor convenirent, vidi quod creabant et faciebant nasci, crescere et vivere. Et quando unum ex illis quatuor deerat, vidi quod faciebant mori, desiccari ac corrumpi. Ego incipio in homine, et de capite primo.

§59 [2] Et dico quod cerebrum illius valet illis qui amiserunt memoriam si de cerebro illorum comederint.

§60 [4] Craneum combustum et bibitum cum syrupo de squilla per novem dies sanat epilepticos.

§61 [5] Oculus hominis iunctus cum oculo lupi, quicumque istos duos secum portaverit, nullus oculus malus nec lingua mala eum impedire poterit.

§62 [6] Eius capilli combusti et pulverizati, commixti cum laudano, calefaciunt cerebrum.

§63 [7] Saliva hominis ieiuni sanat scabiem si quis madefaciat eam sepe.

§64 [8] Saliva hominis vel mulieris ieiuni posita in capite vel ore serpentis, morietur cito.

§65 [9] Lingua mulieris iuvat illos qui facere volunt ficticia vel incantaciones.

§66 [10] Si quis furari voluerit vel aliquid auferre, secum linguam hominis et linguam milvi deferat.

42. [Ed.: For this text, see *Picatrix*, ed. Pingree in square brackets indicate paragraphs of the Manuscript Version. (as in n. 1), pp. 161–65 and 209–10.] The numbers

- §67 [11] Aqua sanguinis imbibita in azer nec sublimato facit illud intrare intus in ere resolutum ad ignem.
- §68 [13] Cerumen auris facit cito fundere vel consolidare Lunam vel Solem; et cum ipso potest quis ita cito solidare sicut cum attincar.
- §69 [14] Cerumen auris confectum cum opio facit multum dormire.
- §70 [16] Ius capitis hominis bibitum cum commixtione cerebri sanat amentes.
- §71 [17] Abrasis unguibus manuum et pedum cum cultello eris rubei, Luna existente cum Iove, et combure eos cum fuerit iuncta Soli; de istis autem pulveribus dabis bibere cui volueris ut te diligat, atque proicias super eius vestimenta.
- §72 [18] Ut lepra nova vel scabies, genus lepre, non crescat, da pacienci comedere pulverem summitatis virge hominis combuste; et amplius non crescet.
- §73 [19] Urina hominis comburit omnem locum per quem transit. Et si aliquis est scabiosus, abluat se cum illa; et erit cito sanus.
- §74 [20] Stercus humanum ad Solem desiccatum et pulverizatum ac proiectum super aurum in quo sit ferrum corrodit ferrum et destruit illud, et mundificat aurum.
- §75 [21] Oleum de stercore mollificat Solem et Lunam et augmentat colorem illorum.
- §76 [24] Qui habet malum mortuum in tibiis abluat tibiis cum aqua stercoris tribus vicibus distillata et superponat pulverem eiusdem stercoris calcinati; sanabitur cito.
- §77 [25] Paciens acutam febrem abluat caput cum aqua sanguinis humani; et curabitur.
- §78 [26] Cum aqua sanguinis abluatur plaga, et proiciatur calx eiusdem sanguinis super plagam; et sanabitur.
- §79 [27] Omnis combustio tam ignis quam aque ferventis, si abluatur primo cum aqua stercoris, et proiciatur desuper pulvis sanguinis calcinati, liberabitur.
- §80 [28] Si videris infirmum qui non possit convallescere aliqua medicina, abluat eum cum aqua sanguinis; et meliorabitur.
- §81 [29] Quicumque habet siccitatem magnam intus in corpore, da ei bibere aquam sanguinis; et liberabitur.
- §82 [30] Si quis paciatur fluxum ventris, da ei morcellas de quocumque sanguine volueris; et sanabitur.
- §83 [31] Si quis habuerit quartanam, accipe de osse brachii hominis et de osse summitatis ale anseris, et deferat secum; et sanabitur.
- §84 [32] Omnis homo mala somnians somnia lavetur cum aqua stercoris; et sanabitur.
- §85 [35] Oleum stercoris ter distillatum et imbibitum cum amalgama Solis, et aqua viride alfadite cum aqua cinabarii soluta tingit Lunam et alia metalla.
- §86 [36] Collirium de felle hominis factum sanat oculos lacrimantes et in quibus est nebula.
- §87 [37] Quicumque cancrum habuerit vel fistulam comburat sanguinem et faciat inde calcem, et proice calcem supra; sed primo abluat locum cum aqua sanguinis distillata.
- §88 [40] Omne stercus hominis desiccatum ad Solem est multum forte et acutum, et aufert reumatismum ac morbum ab equis et ab aliis animalibus, et iuvat oculos, et aufert nubem ab oculis bestiarum.

§89 [41] Menstruum mulieris cuicumque dabitur fiet leprosus; et si quis in balneo susceperit, cito morietur.

§90 [42] Cura. Accipe sperma hominis, et da illi ad bibendum; et sanabitur. Similiter sanabitur si ei fuissent date aliquae herbe male amreps.

§91 [45] Fac bursam de corde hominis, et eam impleas sanguine trium aliorum hominum et eam calefacias ad ignem, et voca demones; et respondebunt.

§92 [48] Accipe sudorem tuum in pelvi bene munda et pulchra; deinde pone illum in vase vitreo. Et ibidem ponas de rasuris que sunt sub pedibus tuis cum aliquantulo stercoreis tui desiccati ad Solem, et unam radicem herbe que fu in Arabico dicitur, in Latino vero valeriana. Et cuicumque volueris da ad bibendum; et diliget te.

§93 [49] Ego Geber hoc expertus sum, et verissimum est. Sed mulieres addunt aquam cum qua lavant nates suas, tenendo nates versus orientem.

§94 [50] Omnis caro et ossa hominis combusta movent et provocant benevolentiam.

§95 [51] Tres mesure mortuorum hominum—id est, ter mensurabis mortuum; et cum tali mensura mensurabis brachium a cubito usque ad digitum maiorem et ab humero usque ad illum digitum, et postea a capite usque ad pedes. Et deperdentur et retrogradabuntur.

§96 [52] Sanguis abstractus de digito sinistro quando Luna est cum Sole, et alia vice quando Luna est cum Venere, et datus quando Luna est in opposito Solis—istud provocat dilectionem. Et istud est experimentum Egipciorum; et ego multos probantes vidi et virtutem invenientes.

§97 [53] Aqua stercoreis et limaciarum dissolvit tartarum. Et extingue in ea laminas eris; et fiet albe. Et proice in alumen de pluma et azech soluto; et erit melius.

§98 [54] Accipe corium vulve mulieris in girum ita ut teneat se cum suo foramine; et quodcumque videris medium, erit signum mortis. Et est res magne puritatis. Et similiter facit infirmari. Et istud abstractum fuit de Greco ab illis qui dicuntur Ephesii.

§99 [55] Virga hominis excoriata, et pellis similiter facta et mollificata cum sale et farina sicut baldies—scias quod poteris ligare et solvere cum ea.

§100 [56] Testiculi hominis sicci et pulverizati, cum thure et mastice, cinnamomo et gariofilis comesti, iuvenescere faciunt hominem et dant bonum colorem verissime.

§101 [57] Oculi hominis positi in corio colubri et ligati faciunt ut quicumque te videant te diligant et non te impediant, sed erunt bene tecum.

§102 [58] Quicumque febricitans et alter paciens dolorem capitis, si inunxerit caput suum cum lacte mulieris, removet dolorem.

§103 [59] Lac mulieris cum opio facit dormire febricitantes et alios qui non possunt dormire.

§104 [63] Si per iter secure ire volueris, ex semine tuo et cerumine auris tue fac pillulam unam quam ad tuum suspende collum; et ibis secure. Sapientes quidam hanc secum deferebant, dicentes quod in ea quamplures latebant proprietates. Et quidam ex eis volunt quod essent 72, in quibus omnibus causam assignabant cui nullus contradicere valuit.

§105 [65] Umbilicus nati in panno serico rubeo involutus cum lingua rane viridis de ficulnea—qui secum ista portaverit honorabitur a suo domino et ab aliis eciam.

§106 [67] Quicumque malas pustulas habuerit aut scabiem malam ungat se ad Solem calidum cum oleo sanguinis ter distillato, et superproiciat terram sanguinis; et liberabitur. Hanc autem sepcies aut plus faciet. Istud vero iam demonstravimus in libro De proprietatibus.

§107 [70] Brachium hominis dextrum cum capite leporarii in domo alicuius valet contra ficticia.

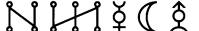
§108 [71] Alcohol fellis humani cum oculo gatti iuvat et acutam facit lucem; et qui hoc facit, ut res mirabiles que videntur demones videat hoc facit.

§109 [75] Recipe sanguinem humanum, et mole cum lapide magnetis et cum lucula mortifera, que herba lucia dicitur. Et fac inde massam, et eam in vasculo auri vel argenti tecum deferas; et habebis posse super omnia incantamenta et ludos et ficticia, ex maxime si hanc propriis manibus collegeris, et sit ex tuo corpore sanguis.

§110 [76] Sed quidam mihi retulit, qui fuerat de Baldach, quod similem virtutem habet illa herba que in Arabico dicitur fu, in Latino valeriana, in Greco quidem amantilla. Et dixit mihi quod virtus huius confectionis erat causa benevolencie, sumpta vel data ad bibendum.

§111 [77] Accipe vulvam mulieris (id est, pellem), et porta cum lingua serpentis ligatam in panno croceo supra te; et eris potens in faciendo divisiones et amicicias. Idem facit capillus de pectine mulieris.

§112 Hec autem supradicta inveni omnia in quodam libro a sapiente Gebero edito.

iv.VII §23 [79] In libro quodam a sapiente Geber edito ad tempestatem et quamplura alia faciendum inveni sic scriptum. Facias enim speculum ex auro vel argento deaurato, quod suffumigabis cum capillis de pectine mulieris, ungesque illud cum semine tuo; deinde suffumiga illud cum capillis vestimentorum ipsius. Et te ablutum aspicias in eo; et facias quod in illo speculo appareat sua forma, deinde tua sine aliquo medio, vel primo tua, postea sua. Et istud experimentum est cuiusdam qui Ptholomeus de Bebil vocabatur; et invenerunt illud tres sapientes Indi de Egipto, et probaverunt quod tale speculum fieri debeat Luna coniunctionaliter existente cum Iove, et deaurare vel forbire dum Luna fuerit cum Venere. Sed volo tibi dicere speculi compositionem, et qualiter operetur et custodiatur, idcirco quia omnes nature hominis intrant in eo. Tempera enim speculum cum sanguine vivo et naturali; deinde suffumiga eum; deinde scribe in eo nomina septem stellarum, septem figuras earum et nomina septem angelorum et septem ventorum. Nomina autem septem stellarum sunt hec: Zohal, Musteri, Marrech, Xemz, Zohara, Hotarid, Alchamar. Et scribantur in circuitu eiusdem limbi figure iste: ; et iste sint in girum. Deinde scribantur intus circulum politum deauratum nomina istorum septem angelorum: Captiel, Satquiel, Samael, Raphael, Anael, Michael, Gabriel. Hoc facto, scribantur nomina septem ventorum in parte non polita; et sunt venti potestatum, quorum nomina sunt hec: Barchia, Bethel almoda, Hamar benabis, Zobaa marrach, Fide arrach, Samores maymon, Aczabi. Deinde suspende speculum in sarza per vii dies super aquam, et suffumiga illud; et sit in virga rubi suspensum. Et per tres noctes suffumiga illud cum bonis odoribus—melioribus tamen qui valeant inveniri in libro Moysi. Et si in isto speculo inspexeris et bene custodieris eum, scias quod per illud congregabis homines, ventos, spiritus, demones, mortuos atque vivos; et omnes tibi obedient et ad tuum erunt mandatum. Et facias tuum opus ita ut in suffumigacione sint ex septem proprietatibus hominis, scilicet sanguis, sperma, sputum, cerumen auris, lacrimae oculorum, stercus, urina. Cum istis enim suffumiga, et precipe ventis quibus volueris; et tuam facient voluntatem. Custodias hoc, et

totum illud intelligas quod tibi dixi; nam potens eris super ventos, homines et demones, et facies quod volueris. Cum fueris ablutus et mundus, voca eos; et venient tibi obedientes. Et hoc fiat super pelvim aqua plenam vel super vas aliquod mundum, plenum aqua. Et ibi videbis; et complebitur quod quesivisti.

The Edition

Liber Geberi qui Flos naturarum vocatur, 1473⁴³

[page 1] | Incipit Liber Geberi qui Flos naturarum vocatur.

(1) [1] (U)niversorum Deus sine exemplo, singularis conditor, ile[z] primordialis materiae in quattuor digerens [a]elementa, creavit caelum et terram. Ipsumque caelum constituit volubile et stellarum multitudine mirabiliter adornavit; earum quaedam fixae, quaedam erraticae ascribuntur. Fixe quidem⁴⁴ dicuntur omnes stellae preter planetas, quae erraticae stellae dicuntur pro eo quod semper motui deputantur.⁴⁵ Et omnes⁴⁶ figurarum naturae et virtutes in horum septem naturis includuntur. Deinde terram constituit in medio caeli, ad similitudinem superioris sperae, rotundam videlicet, immobilem et †contrarietatem† et ad aliquam partem nullatenus declinantem, in qua ex ipsius limo hominem formavit quem rationis et intellectus spiritu consequenter honestavit. Ergo omnia corpora tam [page 2] | animata quam inanimata, tam viridantia quam arida, solius verbi officio procreavit. Et unumquodque horum †prodigie secundis† dotavit virtutibus sigillatim; sed inter caetera creat[ur]a hominem digniorem constituens, creaturam videlicet rationalem in inferiori mundo, caetera cuncta sub ipsius imperio mancipavit. Igitur qu(u)m ipse inter caeteras sit dignior omnium creaturarum, et unumquodque naturalibus virtutibus illustretur, ipse illustratus virtutibus dignior⁴⁷ videtur dignioribus virtutibus illustratus. | Unde ego Geberus dictus philosop(h)us summis considerationibus, vigilantia multa interior(i) fabricante oculo, virtutes ipsius hominis perfecte enucleare vehe(me)ns, omnes philosophos pro maiori parte quotquot summos audieram indagavi. Quorum quidem sum(m)us, cui nihil fere inexpertum remanserit, preciosissimas ipsius hominis virtutes mihi, sed quampluribus diutius peroptatas, nullum preciosissimum ei(s)dem comparans, multis a me precibus et eximiis frequentatus, tandem vix et vacillanti manu [page 3] | hoc mirabile opusculum quod non immerito Flos naturarum vocatur secretissime presentavit. In quo a digniori membro ipsius hominis, videlicet a capite, incipit pertractare dicens.

(2) [3] De capite hominis. Caput hominis in aqua coctum, si ius eius detur illis ad potandum qui mulieres nimium frequentant et his qui memoriam am[m]iserunt, multum iuvat eos. Et ita facit ius capitis porci, sed non tantum.

(3) [16] Item ius capitis hominis cocti in potu[m] cum cerebro eiusdem potatum curat amentes et furiosos, exceptis capitibus hominum melancolicorum.

(4) [15] Caput hominis recens cum capite agni vel canis positum super caput patientis febrem fortissimam sanat.

(5) [4] De craneo hominis. Craneum capitis hominis combustum et pulverizatum, potatum cum syrupo squil(l)ae⁴⁸ novies, sanat epilepticos.⁴⁹

(6) [2] De cerebro hominis. Cerebrum hominis virtuosum coctum [page 4] | valet illis qui memoriam am[m]iserunt si comedant illud. Ita facit cerebrum porci, sed non tantum.

43. Again, the numbers in square brackets indicate paragraphs of the Manuscript Version. Page numbers have been added for convenience; they are not printed in the Edition itself.

44. quaedam
45. depictantur
46. omnis
47. dignius

48. squilae
49. opilenticos

- (7) [6] De capillis hominis. Capilli hominis combusti et pulverizati, misti cum †mapdano†, calefaci(un)t cerebrum.
- (8) [61] Item si quis combureret capillos hominis inter duos lapides calidos, et apponatur aliquantulum mellis, si virgam suam et umbilicum suum ex eisdem unxerit et co[h]ierit cum aliqua muliere, dilige[re]tur ab ea plus quam ante fuit.
- (9) Item si pulvis capillorum hominis combustorum supponatur vulnere,⁵⁰ sistit sangui(ni)s fluxu[u]m.
- (10) [92] Item [si] unctio proprii spermatis, si cinis capillorum eius superaspergatur, sistit sanguinem de naribus.
- (11) [91] Ad restringendum sanguinem scissurarum. Sanguis scissurarum restringitur si supponatur cinis capillorum hominis combustorum.
- (12) [5] De oculis hominis. Quicumque oculos hominis et oculos lupi secum [page 5] | tulerit nullius oculum malum vel maleficium lingue timebit.
- (13) [57] Item oculi hominis ligati in corio colubri faciunt ferentem diligi ab omnibus videntibus eum; et nemo eum impedit.
- (14) [68] De dentibus hominis. Si dens hominis suspendatur ad collum patientis dolorem dentium, et si(t) cum dente una faba per se perforata, et in foramine fabae sit unus pediculus vivus,⁵¹ et hoc totum involvatur in sindone nigra, sanabitur.
- (15) [72] Item si dentem pueri antequam cadat ad terram acceperis, et mulier eum ad collum tulerit suspensum, concipere non poterit.
- (16) [8] De saliva hominis. Saliva hominis ieiuni vel mulieris posita in ore serpentis interficit serpentem.
- (17) [12] Item saliva hominis cum vino in quo anguilla suffocata fuerit data ad potandum alicui facit ipsum penitus abhorre⁵² vinum.
- (18) [10] De lingua hominis vel mulieris. Si quis voluerit furari vel aliquid ab aliquo auferre, linguam hominis vel mulieris secum ferat.
- (19) [9] Item lingua mulieris iuvat illos qui volunt incantationes vel fictitia facere.
- (20) [13] [page 6] | De cerumine auris hominis. Cerumen auris hominis facit cito solvere et fundere Solem et Lunam; et cum eo potest quis cito consolidare sicut et †achiuruichar†.
- (21) [14] Item cerumen auris qu(u)m opi[n]o[r] confectum reddit hominem valde sopitum si exinde comederit.
- (22) [70] De brachiis hominis. Brachium hominis dextrum cum capite leporis si subhumetur⁵³ in domo alicuius iuvat co(n)tra fictitia.
- (23) [31] Item si quartanam (patiens) secum habeat de osse brachii hominis et de summitate ossis alae anseris albi, curabitur perfecte.
- (24) [38] Item contra fistulam vel guttam accipe ossa brachii vel tibiae hominis mortui, et combure; et qu(u)m bene combusta fuerint, frange ea, et quicquid infra nigrum inveneris proiice, et quod album est retine; et pulveriza subtiliter, et de pulvere illo pone super guttam vel fistulam saepius; et curabitur perfecte.

50. vulveri

51. unius

52. oberrare

53. sublevantur

- (25) [44] De manibus hominis. Porta tecum manum pueri vel latronis suspensi,⁵⁴ et secure poteris ire de nocte quocunque volueris.
- (26) [52] Item sanguis extractus de digito iuniori sinistrae manus, Luna existen [page 7] | -te⁵⁵ cum Sole, et alia vice qu(u)m ipsa fuerit cum Venere, si propinatus fuerit in potatione, provocat magnam dilectionem. Et hoc (est) experimentum Aegyptiorum; et vidi plur[i]es probare illud, nec deficiebat.
- (27) [73] De ossibus hominis. Si quis malum ad ventrem patiatur et os hominis ad collum detulerit, sanabitur.
- (28) Ossa et caro hominis combusta movent et provocant gentes ad co[h]itum.
- (29) [50] Omnis caro et omnia ossa combusta movent et provocant magnam benivolentiam.
- (30) [25] De sanguine hominis. Si caput hominis patientis febrem acutam cum aqua sanguinis distillata abluatur, curabitur.
- (31) [26] De eodem. Item si vulnus⁵⁶ [abluatur] cum aqua de sanguine hominis distillata abluatur et de calce sangui(ni)s supponatur, curabitur perfecte.
- (32) [27] Item omnis combustio ignis vel aque ferventis aut olei, si abluatur primo⁵⁷ cum aqua sanguinis hominis, deinde pulvis de sanguine hominis calcinato superaspergatur, curabitur perfecte.
- (33) [28] De eodem. [page 8] | Item si quis infirmus cum aliqua medicina convalescere non poterit, abluatur cum aqua de sanguine hominis septies distillata; et sanabitur pro certo.
- (34) [30] Tortellus factus ex adipe frumenti et aqua de sanguine hominis distillata, si loco ponatur ubi⁵⁸ (est) pulvis masticis cum croco, et tortellus ille detur ad comedendum ieiuno stomacho patientis fluxum ventris, cito restringitur.
- (35) [29] Item aqua de sanguine hominis distillata curat patientes intol[l]erabilem siccitatem cordis si biberet ex ea.
- (36) [33] De eodem. Item si quis per noctem timet, abluat faciem cum aqua de sanguine hominis ter distillata; et non timebit.
- (37) [37] De eodem. Item cancer et fistula curantur si saepius abluantur cum aqua de sanguine hominis ter distillata, et superaspergatur de calce sanguinis hominis.
- (38) [39] Et si quis timuerit de aliqua infirmitate futura, accipiat aquam de sanguine [page 9] | hominis ter distillatam, et de illa bene calida bibat per tres dies continuas in mane ieiuno stomacho et sero; et sanabitur pro certo.
- (39) [46] Adhuc de simili. Oleum de sanguine hominis distillatum et mollitum⁵⁹ cum †axindif vel asuafoa† et imbibitum cum aqua salis soluti⁶⁰ et sale armoniaco tingit plumbum et a(liu)d metallum pulchro colore et formoso.
- (40) [67] De eodem. Item si quis habeat malas pustulas, ungat se cum oleo de sanguine hominis ter distillato ad fortem Solem, et superaspergat pulverem de sanguine hominis; et si hoc feceris per tres dies vel ad plus usque ad vii, sanabitur pro certo.
- (41) [11] Aqua sanguinis hominis, si imbibatur in azernem exaltato,⁶¹ facit penetrare cor aeris fusi.

54. suspensum
55. exeunte
56. vultus

57. post
58. ibi
59. mellitum

60. solici
61. ex altabo

(42) [75] Item sume sanguinem hominis, et mol(la)⁶² cum lapide magnetis et cum herba lutia.⁶³ Et fac inde massam, et porta eam tecum in vasculo vitri polito; et habebis posse super omnia incantamenta et ligamenta et ludibria et fictitia, et maxime [page 10] | si per te habueris gratiam colligendi herbam, et sit sanguis de corpore tuo.

(43) [76] Et dixi mihi quidam qui moram †transit† in Baldatiis et in India quod est herba illa quae Arabice fu, Graece amentilla et Latine valeriana dicitur. Et dixit pro certo quod haec confectio valet ad amorem si detur ad bibendum.

(44) Ad amorem. Item fac te flebotomari⁶⁴ in mense Martii de vena cordis in brachio sinistro, et sanguinem illum pones vel in ovo gallinae vel avis, extracto eo quod erit infra ovum vel ova. Et obtura bene, et pone sub gallina [c]ovante in Martio. Et qu(u)m alia ova sua pullos fecerint, accipe ovum vel o ea. Et invenies in eo quasi figuram hominis, quam desiccabis ad Solem in aliquo loco secreto; et inde facies pulverem. Et de pulvere illo da cuicumque volueris in cibo vel in potu; et amabit te ultra modum si ex pulvere illo comederit vel biberit. Hoc est certum et probatum.

(45) [52] De sanguine. [page 11] | Sanguis abstractus de digito sinistro, Luna cum Sole existente, et alia vice dum fuerit cum Venere, si propinatus fuerit in potatione, scias quod provocat magnam dilectionem. Et hoc est experimentum Aegyptiorum. Preterea⁶⁵ vidi multos probantes qui non decipiebantur in eo.

(46) [58] De lacte mulieris. Si cum lacte mulieris caput febricitantis vel aliquid aliud patientis in eo saepius inungatur, dolor sedabitur pro certo.

(47) [59] De eodem. Item lac mulieris cum opio mistum facit dormire febricitantes et alios qui dormire non possunt.

(48) [60] De eodem. Item cum lacte mulieris imbibere Mercurium sublimatum, tunc cum vitreolo super ignem, et in fine simul ad putrefaciendum pone ad fimum per mensem 1. Et ex eo insere cum duabus partibus salis alkali, in [page 12] | quo sit quarta pars de baurach. Hoc toto insimul posito in quodam vase habente bonum fundum, igneque subtus dato quousque ascenderit dehinc, vasis fundo⁶⁶ superius verso, in fovea fundi eiusdem capite posito, super fundum [igneum] ignem adhibe quousque fundatur. Et scias quod haec est tinctura bona et perfecta.

(49) [36] De felle hominis. Collirium factum de felle hominis sanat oculos lachrimantes et in quibus nebula consistit.

(50) [71] Alcohol⁶⁷ fellis hominis et oculorum murilegi⁶⁸ iuvat et facit lucem acutam; et qui eo pluries usus fuerit videbit res mirabiles quia daemones apparent ei.

(51) [74] De umbilico pueri. Umbilicus pueri portatus in anulo valet contra morbum caducum et contra dolorem capitis.

(52) [65] Item qui secum tulerit umbilicum pueri cum lingua ranae viridis degentis in ficulnea, cum musco involutum in panno serici⁶⁹ rubei, [page 13] | honorabitur a domino suo et a caeteris hominibus.

(53) [64] De⁷⁰ tela sec(und)ina. Si quis telam seri(ci)nam cum qua natus fuerit involverit in pannis aureis, deinde in pannis ⁷¹col[l]orum sicut serici⁷² puri, et super se portaverit in

62. mel

63. latia

64. flobotomari

65. postea

66. funde

67. altofol

68. murelegi

69. sirici

70. te

71. a

72. sirici

dextra parte dum in causa aliqua fuerit, honor et gratia sibi impendetur, et quocunque voluerit poterit ire secure.

(54) De corio hominis. Si quis fecerit bursam de corio hominis, et conficiatur ad modum illice polypannorum, poteris per eam ligare et solvere.

(55) [45] De corde hominis. Si quis fecerit bursam de corde hominis et impleverit eam sanguine aliorum trium hominum et calefecerit ad ignem et vocet, demones [et] illico venient ad eum.

(56) De ventre hominis vel bovis. Item si siccetur venter hominis vel bovis et radatur, et rasura eius daretur alicui mulieri in cibo et potu, ipsa nesciente, cessabit a voluntate co[h]itus.

(57) [18] De pelle virgae hominis. [page 14] | Si patiens lepram novellam vel scabiem eiusdem generis comederit vel biberit pulverem summitatis virgae hominis combustae, non crescet ulterius.

(58) [55] De pelle virgae hominis. Si sumatur pellis virgae hominis et conficiatur ad modum aliarum pellium pellipa<riorum>, poteris cum ea ligare et solvere.

(59) [56] De testiculis hominis. Testiculi hominis desiccati et pulverizati et cum ture, mastice, cinamomo et gariof<ilo> et iecore hyrci assato comesti vel bibiti faciunt homines iuvenescere et dant ei(s) colorem.

(60) [77] De corio vulvae mulieris. Item accipe pellem vulvae mulieris et linguam serpentis, et liga in panno croceo, et porta tecum quocunque iveris; et potens eris in faciendo amicitias et separationes.

(61) [54] Si acceperis de corio vulvae mulieris in girum ut sit totum integrum cum foramine toto, quicquid per eum inspexeris, hoc erit ei signum mortis; et est bonum ad infirmandum. Hoc fuit scriptum de Graeco in Latinum ab illis qui Ephesi dicuntur. Et hoc scias esse certum [page 15] | et maximum secretum inter eos.

(62) [77] Aliud de pilis pectinis mulieris. Idem facit pulvis de pilis pectinis mulieris ut dicitur.

(63) [78] Si quaerens⁷³ coniugium super se portaverit pilos de pectine cuiusdam virginis cum capillis suis, pro certo habebit coniugium festivum. Et hoc est expertum a multis.

(64) [79] Item ad idem. Fac[it] speculum de gemma caeli aurea vel de gemma eiusdem alba deaurata, et suffumiga id de capillis mulieris vel de pilis pectinis mulieris et de vestibis eius, et unge eum de spermate tuo. Deinde considera vultum tuum in eo, te existente mundo et abluto. Sed si poteris, praepara te ita quod ipsa in eodem instanti se tecum speculetur in illo speculo ita quod amborum vultus appareant simul; quod si esse non poterit, inspice tu te, deinde illa se inspiciat in eo tam cito sine aliquo mediante. Et amabit te mirabiliter. Hoc experimentum fecit quidam philosophus qui Ptololo[lo]meus Babylonensis vocabatur; et invenerunt [page 16] | eum tres Iudei, et probaverunt quod hoc speculum debet fieri Luna cum Iove coniuncta, et quod debet deaurari vel forbiri Luna existente cum⁷⁴ Venere.

(65) [79] Aliud speculum. Item ecce aliud speculum factum sub eisdem horis et de eadem materia, valens ad plura alia, cuius compositionem et qualiter cum eo est operandum volo manifestare. Fiat speculum modo quo prius, et tempera eum in sanguine hominis vivi recente. Deinde, ipso polito, suffumiga eum de melioribus suffumigiis quae poteris invenire, et pone in suffumigio tuo veras virtutes hominis, scilicet de sputo,⁷⁵ de lacrimis oculorum

73. quaeris

74. in

75. spico

de sudore faciei, de cerumine aurium, de sanguine, de spermate, de stercore et de urina. Et scribe in eo nomina vii planetarum, que⁷⁶ sunt: Ioal, Mustarim, Marichi, Zeni vel Xomim, Zoahara, Hocarim, Caniar, et figuras earum, que sunt: a, h, v, z, ɔ, et 1 in girum. Deinde scribantur in circulo interiori polito vel deaurato haec nomina angelorum: Caphanel, Samyael, Samael, Raphael, Anael, Michael, Gabriel, et in parte non lucida [page 17] | nomina duodecim ventorum, quae sunt: Barchaan, Hebetel, Asniodai, Hysmat, Benoblim, Iob, Haa, Marach, Siderach, Camberes, Maimon, Assayby. Deinde suspende speculum super virga(m) rubi⁷⁷ in aliqua domo per tres noctes. Et suffumiga illud ut prius. Et scias quod, si[t] illud speculum debite sicut praedictum est perfeceris, per illud poteris congregare omnes ventos et spiritus aeris et animas mortuorum, et stringere ut obediant tibi in omnibus quotienscumque volueris; et facient praeceptum dum inspexeris in speculo. Sed qu(u)m hoc facere volueris, sis mundus et ablutus, et maxime in vocando. Et fiat super ensem aut pelvim aut super aliquod vas plenum aqua.

(66) [63] De spermate hominis. Item si volueris iter incipere,⁷⁸ accipe de spermate tuo et de cerumine auris tuae, et linguam serpentis, et fac inde unam pillulam, et liga ad collum tuum; et tunc secure poteris ire quocumque volueris. Istud enim faciebant prophetae dum ibant de loco ad locum. Et secundum eos pillula illa aequivalet lapidibus preciosis et herbis in virtute, et [page 18] | habet duodecim virtutes, sicut probatum est.

(67) [62] De spermate hominis coram magno viro. Item si habueris facere coram magno viro, inunge faciem tuam ex spermate tuo et aqua rosata cum gariof(ilo) et cinamomo mistis; facies quicquid volueris.

(68) De spermate hominis. Accipe sperma hominis, et sicca⁷⁹ illud ad Solem, et pone cum eo de corde corvi et de lapidibus qui inveniuntur in nido corvi, et fac sentire quemcumque vis amare; et amabit te sine dubio.

(69) [47] De spermate hominis ad transformandum. Item accipe sperma hominis, et sicca ad Solem, et pone cum corde symiae et uno de lapidibus qui inveniuntur in pipere;⁸⁰ et eris transformatus si posueris illud sicut pillulum supra dentem. Et supra quot dentes posueris illud, in tot formas eris transformatus.

(70) [41] De menstruo mulieris. [page 19] | Si menstruum mulieris dederis alicui in cibo vel in potu suo, fiet leprosus; et si dederis in balneo, cito morietur.

(71) [42] Remedium ad hoc. Da ei ad comedendum vel ad bibendum de spermate hominis; et sanabitur.

(72) [42] De spermate hominis contra venenum. Item si aliquis comederit malas herbas et venenosas, da ei de spermate hominis in potu vel in cibo suo; et sanabitur.

(73) [43] De pulvere castor(e) et radice pioniae. Item pulvere castorei et radice pioniae in lotura pannorum mulieris menstruosae distemperato et dato in potu patientis morbum caducum, patiens non tenebitur de caetero ab eo.

(74) De stomacho cervi. Item si stomachum cervi cremaveris in aliquo loco aut assaveris, balistae nihil proficient circa locum illum in animalibus veteri(li)bus. Et si suffumigaveris balistas cum pannis ex quibus abstrinxit⁸¹ se mulier menstruosa[e], solvetur.

(75) [page 20] | Item de cani ad comedendum de menstruo[so] mulierum, et convertetur in rabiem; et si postea comederit de spermate hominis, statim sanabitur.

76. qui

77. rabi

78. arripere

79. fac

80. pipare

81. abstrinsit

(76) [19] De urina hominis. Urina hominis desiccatur loca et comburitur per quae transit; unde si scabiosus saepe abluatur ex ea, cura(bi)tur.

(77) [69] De eodem. Item probatum est quod, si urina micta retrorsum detur aliquibus ad potandum, bibentes ex ea odio se habebunt.

(78) [23] Item si idropicus saepius potaverit urinam suam ieiuno stomacho, valde proficiet. Et ego F. Rugerius probavi.

(79) Item valet patienti malum mortuum si crura eius et locus inde laventur.

(80) [20] De stercore hominis. Stercus hominis desiccatum⁸² ad Solem et pulverizatum, si super Solem in quo ferrum est fuerit proiectum, corrodit et destruit ferrum, et mundificat Solem; et valet ad fistulam.

(81) [21] Oleum de stercore hominis Solem et Lunam [page 21] | mundificat et augmentat colorem eorum si⁸³ aurum prius mundificatum sit.⁸⁴

(82) [22] Aqua de stercore hominis [si] crescit pondus suum—sicut de auro ita de argento; et faciem hominis optime mundat.

(83) [24] Item aqua de stercore hominis ter distillata et supposito pulvere de stercore hominis calcinato curat cito malum mortuum.

(84) [35] Item oleum stercoris hominis tribus vicibus distillatum et cum amalgama Solis et cum aqua viridis alfadide et cum aqua vermilionis soluti cum sale armoniaco tingit optime Lunam et alia metalla pulchro colore et formoso.

(85) [40] Item stercus hominis desiccatum ad Solem aufert reumati(smum) [fistulam] equis et aliis animalibus; aufert etiam nubes de oculis eorum.

(86) [53] Item dissolve †cartox† in aqua de stercore hominis et limatiarum, et proice super lamina; et dealbantur. Et si proieceris in alumine, pulveri et Mercurio soluto, erit melius opus.

(87) [66] [page 22] | Item omnis febricitans quocunque modo patiat, si ex aqua de stercore hominis et distillata et bene ac minute depurata qualibet die bibat ʒ i, brevi (scilicet, infra sex vel septem dies) sanus erit.

(88) [32] Omnis homo mala somnia somnians aqua stercoris caput suum abluat; et curabitur.

(89) [80] Item libra(m) i leprosi mundati cum oleo de stercore hominis pone ad fundendum cum⁸⁵ libra[m] i Mercurii, cui⁸⁶ fuso aliam libram subadde. Ignemque sibi postea dona per medium diem, et postea pone cum ea aliam libram. Hoc autem fiat in vase quod alembico⁸⁷ assimilatur donec intus retineatur⁸⁸ et frustrum perfectum fiat. Et postea tartarum super es aut leprosum proiectum⁸⁹ bonum fiet.

(90) [48] De sudore hominis. Sudorem tuum in pelvi⁹⁰ pulchra⁹¹ et munda collige, et pone eum in vase vitreo mundo. Et cum eo pone de rasuris pedum tuorum cum aliquantulo de stercore tuo ad Solem desiccato, et adde [page 23] | radicem herbae quae Arabice dicitur fu (id est, valeriana). Et da ad bibendum vel comedendum cuicunque volueris; et diliget te super lumen oculorum suorum.

82. desiccatus

83. et

84. cum

85. tantum

86. cum

87. alambicco

88. retinentur

89. poni tantum

90. pulverem

91. pulverizatur

(91) [49] Ad amorem. Et ego Geberus probavi haec super omnio valere ad dilectionem acquirendam. Sed mulieres ibi addunt aquam cum qua lavant nates suas tendentes vel extendentes versus orientem. Mulieres vero Graecae addunt ibi de pulvere narium suarum cum pipere nigro.

(92) [17] De⁹² unguibus manu(u)m et pedum hominis. Abrasis unguibus manu(u)m et pedum hominis cum cultello aeris rubei, Luna cum Iove vel cum Venere existente, ipsisque combustis cum Luna Soli fuerit coniuncta, addito pulvere vestium tuarum combustarum, si de pulvere isto dederis alicui in cibo vel in potu suo, eris dilectus ab eo quicumque fuerit ille.

(93) Unguentum. Unguentum †catofaciē†. Accipe ova formicarum et sanguinem muri-legi⁹³ et [page 24] | sanguinem vulturis et tres ramos de pervinca et alios tres de verbena, quae colligantur in nocte Martis, hora †alnuicatil†, et de mastice. Et pista omnia simul in mortario cum oleo lauri, et pone totum in pissida, et offer illud habentibus febres. Postea fac ignem de spinis albis, et unge te de confectione ista; et habebis benivolentiam omnium spirituum, alcea(m)p(s) et alcemar.

(94) De amore. Herba quae Arabice⁹⁴ dicitur ranala, si coquatur in aqua, et aqua illa aspargatur in domo in qua sunt inimici, statim concordabuntur. Et dicitur quod herba illa valet ad amorem.

(95) De amore. Herba quae Arabice dicitur bendahilide, Latine lanceola, si pondus quinque granorum tritici vir dederit mulieri de radice eius, ipsa diliget eum; et si mulier viro, ipse diliget eam. Audivi a quodam quod duae sunt radices, scilicet masculi et foeminae, et sunt coniunctae; foemella enim [page 25] | [est] divisa, masculus⁹⁵ transit per medium. Alii dicunt quod sunt separatae et in diversis locis, et quod radix masculi est gentilis et longa, foeminae vero est brevis et grossa. Vir de⁹⁶ masculo det mulieri, et mulier de foemina det viro.

(96) De amore. Aristotiles dicit in quodam libro suo quod, si coagulatum leporis commisceatur cum cerebro corvi, recipiens diligit datorem; et si dator postea cerebrum asini silvestris miscuerit cum cerebro porci et dederit ei in cibo vel potu suo, cessabit dilectio.

(97) [34] Quaedam pars mumiae bene trita cum tertia a[l]ma(l)gama Solis et imbuta cum aqua salis armoniaci ad Solem, unum pondus eius tingit duas partes Lune interius, quod est signum operis perfecti.

(98) [81] De alkimia ad rubeum. Accipe quandam partem arsenici⁹⁷ cum aqua sanguinis imbuti et tres partes [page 26] | Mercurii sublimati similiter et imbuti cum aqua stercoris [et] ita quod duae unciae bibant †acumbriam† aquam et duas partes salis alkali et duas Mercurii. Et pone in quodam vase forti, eique in fundo ignem dona; et perfecte fundetur.

(99) [82] Ad rubeum. Mumia pulverizata cum quadruplo de anoxatir⁹⁸ et in fimo calido per mensem unum posita iuvat et tingit valde et fortiter quando applicatur spiritui albo seu rubeo.

(100) [83] Ad rubeum. Oleum capillorum pondus unum super quattuor de anoxatir monstrat⁹⁹ valde magnam tincturam; dehinc lentum ignem dando donec [si] fiat pix aut mumia, iuvat in se(p)tuplo tinctura quam de mumia. Et scias quod mihi¹⁰⁰ inde peragranti¹⁰¹ et

92. etiam
93. murilegii
94. arabite
95. masculo

96. et
97. arsenici
98. anexi ter
99. monstrum

100. modo
101. peragenti

inquirenti metallorum et elixirorum¹⁰² proprietatem [page 27] | atque naturam alchimiae scire istud datum fuit. Ipse autem qui dedit fuit quidam sapiens de terra Cyn in terra montium clarorum. Et dixit mihi: Qu(u)m volueris de hoc operari, custodi capud tuum; et sufficiat quod dico tibi.

(101) [84] Et iterum dixit. Accipe hominem seu mulierem qui iudicatus fuerit morti, et fac magnam foveam in terra[m], valde profundam, et ipsum hominem vel mulierem intus pone, similiter¹⁰³ lacertas vivas et serpentes et bufones et scorpiones et alia reptilia his similia, et dimitte eum ibi usque ad novem dies. Nona autem completa, extrahe eum de fovea, et suspende eum per pedes; deinde punge eum cum novacula et cum rasorio acuto. Deinde habeas septem vasa plumbi munda. Et pone[s] septem guttas ab eo decurrentes in vase¹⁰⁴ uno¹⁰⁵ et accipe in alio alias septem sine am[m]issione alicuius guttae; et sic in unoquoque praedictorum vasorum septem guttae sumantur, nulla tamen in terra fusa. Primae autem septem guttae operantur in eadem die [page 28] | super elephantos, secundae 7¹⁰⁶ secunda die, tertiae 7¹⁰⁷ super nonum diem, quarte septem usque ad unum mensem, quintae usque ad duos menses, sextae usque ad sex menses, septimae usque ad unum annum completum. Oportet enim cavere tibi [si] ab unctione sicut a potatione et a suo odore quia ferrum vel corium seu vestimentum inunctum de guttis illis destruit elephantem. Haec est res quae [non] debet custodiri.

(102) [85] Et sciendum est quod in libro Paulini et Machi non inveni maiorem rem nec maioris¹⁰⁸ ponderis quae tantum operetur super elephantem neque per herbas neque mineralia. Et haec est res magni lucri atque magnae defensionis quia nec per scamoneam neque per †alcorides† nec per realgar nec per omnes alias species te poteris ita cito adiuvere sicut solummodo per istam confectionem.

(103) [86] Benedictus Deus alti caeli qui tam magnum posse dedit suis animalibus vivis. Laus Deo patri.

(104) [87] [page 29] | Rogo te per ipsum dominum Iesum Christum ne hoc capitulum demonstres homini malo sive falso sive invidio sive de malo genere. Immo si dare volueris ipsum alicui, prius ad plus quantum poteris quis, qualis et cuius generis sit¹⁰⁹ quaeras.

(105) [88] Deus autem per misericordiam suam te custodiat ab omni malo, et ad omne bonum te dirigat, et in omnibus bonis voluntatibus tuis adiutor tibi sit et defensor. Amen.

(106) [89] Dixit Geberus. Facies †ciroci cum† vycornia de ligno sambuci, et in quattuor capitibus eorum quattuor imagines inducas de quattuor coloribus, videlicet albi, crocei, viridis et rubei. Et pone in instrumento illo dragmam de filo lini albam et aliam croceam et aliam viridem et aliam rubeam; deinde quattuor imagines, unamquamque in sua parte ponas. Et post hoc incipe componere globum de praedictis filis, dicendo: Venite, quattuor spiritus, de quattuor [page 30] | partibus mundi! Et adducite mihi istos. A. pro quibus inter(r)ogo! Et ipsi facient et complebunt omnia mandata tua. Deinde suffumiga globum cum †albohor†, et dic: Aggregate, vos potentes in bono et amicitia, et perficite hoc quod a vobis peto et rogo atque mando! Et scias quod in qualibet imaginum quas fecisti debet esse aliquid de panno vel de sanguine illorum pro quibus factae sunt aut de vestimentis eorum, et [faciem] in capite cuiuslibet imaginis testa alicuius speculi de interiori parte. Et istud est quod complet(e) adiuvat et fecit hominem venire.

102. elixaoriorum

103. similitas

104. vaso

105. novo

106. a

107. et

108. minoris

109. fit

(107) [90] Dixit Geberus. Istud est in proprietatibus hominis de peioribus et forcioribus quae esse possunt. Et a simili dico quod sunt meliora per quae regna, civitates et castella lucrantur. Et hoc est secretum super omne secretum; unde nemo debet tale secretum alicui revelare nisi amico suo fidelissimo. Et dico tibi quod clavis huius scientiae est celare librum et scientiam eius; sisque attentus circa istud et intelli [page 31] | -gens, sisque discretus in eo—scilicet, sis homo puritatis in eo. Ante omnia respice finem.

(108) [93] Dixit Geberus. Vidi quendam senem canum, sed agilem atque inter caeteros levem et bene coloratum, quia dum minuebat sanguinem sibi ponebat Lunam in coniunctione cum Marte. Et in hoc intellexi sanguinem esse Martis.

(109) Aliud experimentum extravagans. Extrahe linguam serpentis eamque in subtili lamina argenti claude. Si quis magnus dominus adversatur tibi, [et] in ipsa cum gladio karacteres¹¹⁰ omnium planetarum preter Martis karacterem imprime, et ipsam sub dextro pede ferto; et nullus tibi contradicere poterit, sed omnes adversarios molestabis. Linguam autem serpentis extrahe Martis hora, claude eam in lamina argenti hora Luna(e) (aut Solis si est aurea[m]), et imprime karacteres hora Lunae sub Leonis dominio. Quando autem nomina fiunt angelorum omnium planetarum non taceantur cum sufficienti coniuratione.

(110) Dies periculosi. [page 32] | Cave ne facias aliquod experimentum in die infoelici, quorum triginta tres sunt in omni anno secundum Graecos. Et dicuntur infoelices quia, si eger in aliquo eorum decubuerit, non evadet; qui[a] nascetur non vivet, et si vixerit pauper erit, nec de vita nec de morte eius aliquis habebit; et si aliquid tunc uxorem duxerit, non habebit pacem cum ea, nec erit amor inter eos omnibus diebus vitae suae, nec fideles erunt; qui longum iter inceperit tarde vel ⟨n⟩unquam revertetur. In istis diebus nec emas nec vendas nec aedifices nec quicquam novi incipias nec comedas. Dies sunt isti, videlicet: Ianuarius habet septem, qui sunt duo[decim], ⟨tres,⟩ quattuor, sex, xi, quindecim, viginti; Februarius habet tres, qui sunt sextus decimus, decimus septimus, decimus octavus,¹¹¹ Martius quattuor, qui sunt quindecim, sexdecim, decimus septimus, decimus octavus;¹¹² Aprilis ii, qui sunt septem, xv; Ma[d]ius iii, qui sunt vii, xv, xvii; Iunius i, qui est sex; Iu[i]lius duo, qui sunt quindecim, viginti; August[i] ⟨us⟩ ii, qui sunt [page 33] | xviii, viginti; Septembris ii,¹¹³ qui sunt xviii, xviii; Octobris ii,¹¹⁴ qui sunt tres, xvi; ⟨Novembris⟩ ii,¹¹⁵ ⟨qui⟩ sunt quindecim, decem et septem; Decembris tres,¹¹⁶ qui sunt sex, duo et decem,¹¹⁷ et decem et septem.

(111) Dies caniculares incipiunt Idibus Iulii et durant usque ad Nonas Septembris.

(112) De catulo. In ventrem catuli mortui fabas descendere facias, et sic subhumabis eum. Et qu(u)m fabae fructum fecerint, pone unam in ore tuo et tene speculum ante faciem tuam; et si ipsam in eo videris, proice eam falsam et pone aliam in ore tua. Et sic facias donec inveneris unam qua[m] in ore tuo existente faciem tuam in speculo videre non possis et serva eam. Et semper quando volueris quod nullus te videat, pone ipsum in ore tua; et a nemine videris.

(113) Quidam sic fecit, et post aliquot dies venit ad locum subhumationis et invenit plenum catulis super terram gradientibus [page 34] | ut videbatur ei. Et postea per multos dies venit iterum ad locum; et qu(u)m fabae fructum nono facerent, illud totum putrefactum extra proiecit in vicum. Qu(u)m tamen ille rediret, quidam canis qui prius

110. karacterem

111. sexto decimo decimo septimo decimo octavo

112. decimo septimo decimo octavo

113. et

114. et

115. et

116. tertio

117. septem

fuerat ei amicus valde male momordi[d]it eum. Et secundum quod mihi retulit interiora catuli sunt (sub)terranda¹¹⁸ cum terra, et fabae sunt in ea ponendae et subhumandae—vek aliquid tantummodo quod fructum facere possi[n]t.

(114) Aliter. Item limatura Martis immisceatur cum pulvere plumbi facto cum Mercurio, ut scis, et ponatur ad ignem ad solvendum; deinde teratur in mortario subtiliter et lavetur. Et postea ponatur in cineritio ad affinandum tertio et quarto donec color eius placeat. Huius una pars ponatur super quarto Iovis, ut scis. Item vitrioli partes, et salis petrae una,¹¹⁹ salis armoniaci medium, sulphuris vivi [page 35] | tres distillentur, et separentur inde tres aquae et sive. Fortificetur ignis donec sublimetur quod spirituale est, cui sublimationi adda(n)tur vitreoli et sal petrae ut prius et incorporentur cum prima aqua; et iterum distilletur ut primo et sublimetur ut primo. Et habebis quod optasti.

(115) [51] De homine morto. Si mensuraveris hominem mortuum cum quodam fune tali mensuratione, scilicet prius a cubito ad maiorem digitum, deinde ab humero ad eundem digitum, et postea a capite usque ad pedes, tribus vicibus faciendo omnes illas mensuras et in fine faciendo signum. Et postea cum eodem fune mensuraveris quemcunque hominem vivum vel mulierem—dispargentur et retrocedent atque infortunabuntur. Probatum est, time ergo Creatorem tuum, et non impediās fidelem.

(116) Non inveni ab eo plus de membris hominis, nec alibi potui invenire quod bonum mihi videbatur, sed pauca alia experimenta [page 36] | adiunxi quae secuntur.

(117) [79] Alibi inveni hoc speculum. Fac speculum de gemma caeli crocea vel de alba gemma eiusdem deaurata; suffumiga istud cum capillis mulieris (et secundum alium librum: cum capillis de pectine¹²⁰ mulieris) et cum capillis vestium, ungu[er]esque etiam cum spermate tuo. Deinde¹²¹ considera vultum tuum in eo, te existente abluto et mundo. Sed si poteris, praeparabis te ita quod ipsa se in eodem instanti tecum consideret taliter quod amborum vultus in eo (appareant); quod si esse nequiverit, inspice tu te, deinde illa se inspiciat sine aliquo medio, hoc est tam cito post te. Hoc enim experimentum est cuiusdam philosophi qui Ptolomeus Babylonensis dicebatur; inveneruntque eum duo vel tres sapientes Indi et Aegyptii, et probaverunt quod hoc speculum debebat fieri Luna cum Iove coniunctionaliter existente, et deaurari [page 37] | vel forbiri existente Luna cum Venere. Et cum natura(e) hominis intrent in eum, idcirco volo tibi patefacere compositionem speculi et qualiter custodiatur et qualiter cum eo operetur. Tempera speculum in sanguine hominis vivi et recenti et naturali. Deinde, eo polito, suffumiga eum. Deinde scribe in eo septem nomina planetarum et septem figuras eorum et nomina septem angelorum et nomina septem ventorum. Nomina autem planetarum sunt haec: Zoal, Mustari, Marendi, Xonim, Zohara, Hacarid, Chaman. Haec nomina scribantur in circulo limbi speculi. Figurae vero sunt: $\langle \text{♄} \text{♃} \text{♂} \text{☉} \text{♀} \text{♁} \text{♁} \rangle$; ¹²² et istae sunt in girum. Deinde scribantur in circulo interiori polito, deaurato, haec nomina angelorum: Cafciel, Satquael, Samuel, Raphael, Anahel, Michael, Gabriel. Hoc facto scribantur nomina septem ventorum in parte dorsi non polita, quae sunt haec: Barcham, Rechel almada, Hamar benablim, Iobhara marach, Side arach, Samores maymon, Ochala. Deinde [page 38] | suspende speculum in aliqua domo, et stet suspensum in virga rubi per tres noctes. Et suffumiga illud melioribus suffumigationibus quae in libro Moysi poterunt inveniri. Si autem hoc speculum bene custodieris et in illo inspexeris, scias quod per illud congregabis homines, ventos, spiritus, demones, mortuos ac vivos; et omnes tibi obedient et facient praeceptum tuum. Et facias opus tuum ita ut in suffumigio sit de septem virtutibus, scilicet de stercore, de sudore, de spermate, de sputo,

118. terrendi
119. unius

120. pectigenis
121. condendo

122. A space has been left; the symbols were not printed.

de cerumine auris, de lachrimis oculorum, de sudore faciei, et de urina. Et suffumiga cum istis, et praecipe ventis quibus volueris quia complebunt voluntatem tuam. Custodias haec quae dixi tibi, et intelligas quod¹²³ eris potens super ventos, demones ac homines, et facies quod volueris. Ablutus et mundus sis qu(u)m vocaveris eos; et obedient tibi. Hoc fac supra ensem aut pelvim sive vas aqua plenum. Et tunc videbis et complebis hoc quod volueris.

(118) [page 39] | De deo laterum. Oleum laterum sic fit. Lateres in partes minutas confringes in igne; donec valde rubescant dimittes. Postea in oleum proiic(i)es, et ibi per aliquot dimittes dies donec bene inbibantur. Post(ea) pone in cucurbita; et audivi a quodam quod si eos pulverizaveris, et pulveres in cucurbita posueris, erit melius. Furnum autem facies superius plenum, foramine aptato, in quo ex transverso iaceat [a] cucurbita non erecta. Et iunctura furni et cucurbitae diligentissime obturabis, et superpones ignem non multum fortem. In furno facies meatum longe a cucurbita et respiraculum per quod fumus ignis exeat. Oleum ascendens ubique odorem ignis sentit; commiscetur spiritus eius igni[s], et facillime incenditur. Et quaecumque circa fuerint incendit, unde aut in campo aut in loco a lignis¹²⁴ remoto sanius est fieri. Coniunct[ui]a autem †embrie† [page 40] | cucurbitae, quanto magis poteris obturabis cum luto sapinae aut calce mista cum ovi albumine. Et sic distillare facies oleum. Prius autem exhibit aqua quam si super manum posueris nascentur ves[s]icae quales nascuntur ab inguine;¹²⁵ et postea exhibit oleum clarum et subtile, postea grossius. Et in exeundo diversos poteris notare colores in eo.

Finis

Opus maximi philosophi ac regis Indiae, Geberi, foeliciter hic completum est.
Ac impressum anno Iesu Christi M. CCCC.LXXIII. IIII. Nonas Augusti.

Manuscript *H* of the *Picatrix*¹²⁶

Hamburg, Staats- und Universitätsbibliothek MS Mag. fol. 188

1. §58 Multa alia mirabilia quae fiunt ex corpore hominis, quae sunt extracta ex libro Geber. In quodam enim libro a sapiente Geb(e)ro edito inveni multa mirabilia que fiunt ex membris hominis. Qui Geber sic dicit. Ego Geber vidi elementa quae faciebant labores suos quando erant composita; simplicia autem nihil operantur [nisi] quia erant existencia in se. Sed quando ad invicem coniungebantur ita quod omnia 4 convenirent, vidi quod causabant et faciebant nasci, crescere et vivere. Et quando unum ex illis quatuor deerat, vidi quod faciebant mori, desiccari ac corrumpi.

2. (1) Ex quo enim humana natura inter omnes naturas quas creavit Deus sub lunari globo dignissima et nobilissima creatura est et ab ipso Creatore pluribus virtutibus illustrata, constat ergo quod membra et partes eius nobiliores et fortiores operationes habeant prae ceterorum animalium membris. Quae ego Geber in unum recolligere volui ut de ipsis unum librum componerem. Et pluries circa huiusmodi laboravi, studui et vigilavi. [§58] Ego incipio in homine.

3. (2) Primo de capite. Caput hominis in aqua coctum, si ius eius detur illis ad potandum qui nimis mulieres frequentant et his qui memoriam amiserunt, multum iuvat eos. Et ita facit ius porci capitis, non tantum.

4. (3) Item ius capitis hominis decocti mixtum cum cerebro eiusdem et potatum curat amentes et furiosos, exceptis capitibus melancolicorum.

123. et
124. linguis

125. igne

126. *Picatrix*, III.XI.58–112 and IV.VII.23 are indicated as §; round brackets indicate the Edition.

5. (4) Item caput hominis recens cum capite agni vel canis positum super caput patientis febrem fortissimam sanat.
6. (5) De cranio. Cranium capitis hominis combustum et [§60] pulverizatum ac bibitum cum sirupo squillitio sive de squilla per 9 dies sanat epilepticos.
7. (6) §59 De cerebro. Cerebrum hominis coctum valet illis qui memoriam amiserunt si comederint illud.
8. (7) De capillis. Capilli hominis combusti et pulverisati, [§62] mixti cum labdano sive mabdano, calefaciunt cerebrum.
9. (8) Item si quis combureret capillos hominis inter duos lapides calidos, et apponeret aliquantulum mellis, et virgam suam aut umbilicum ex istis unxerit, et coiret sic cum muliere, diligeretur ab ea plus quam ante; imo faceret eum multum spermatisare.
10. (9) Item si pulvis capillorum hominis combustorum supponatur mulieri, sanat fluxum sanguinis eius.
11. (10) Item unctio proprii spermatis, si cinis capillorum eius superaspergatur, sistit sanguinem de naribus.
12. (12) §61 De oculis. Oculus hominis cum oculis lupi iunctus, quicumque istos duos secum portaverit, nec oculus malus nec lingua mala eum impedire poterit.
13. (13) Item oculi¹²⁷ hominis ligati in corio colubri faciunt ferentem diligi ab omnibus videntibus eum; et nemo eum impedit.
14. (14) De dentibus. Si dens hominis suspendatur ad collum hominis patientis dolorem dentium, et sit cum dente faba perforata per se, et in foramen fabae sit unus pediculus vivus,¹²⁸ et hoc tecum involvatur in syndone nigra; et sanabitur infirmus.
15. (15) Item si dentem pueri antequam cadit ad terram acceperis, et mulier eum ad collum ligaverit Luna secunda, concipere non valebit.
16. §63 De saliva hominis. Saliva hominis ieiuni sanat scabiem cubitorum si quis saepe eos cum ea madefecerit.
17. (16) §64 Item saliva hominis vel mulieris ieiuni posita in ore serpentis interficit serpentem.
18. (17) Item saliva hominis cum vino in quo anguilla suffocata fuerit data ad potandum alicui facit ipsum penitus obhorrere vinum.
19. (18) §66 De lingua. Linguam hominis et linguam milvi secum deferat si quis voluerit furari aut aliquid ab aliquo auferre.
20. (19) Item lingua mulieris iuvat illos qui volunt incantationes facere seu fictitia.
21. (20) §68 De cerumine auris. Cerumen auris hominis facit cito solvere et fundere Solem et Lunam; et cum eo potest quis ita bene consolidare sicut cum attinkar.
22. (21) §69 Item cerumen auris cum opio confectum reddit hominem valde sopitum et facit multum dormire si exinde comederit.
23. (22) De brachio. Brachium hominis detrum cum capite leporis subhumetur in domo alicuius; et iuvat contra fictitia.

127. oculus

128. unius

24. (23) §83 Item si aliquis quartanam habuerit, accipiat de osse brachii hominis et de osse summitatis alae anseris; curabitur perfecte si infirmus defert secum.
25. (24) Contra guttam vel fistulam recipe ossa brachii vel tibiae hominis mortui, et combure; et cum combusta fuerint, frange ea, et quicquid nigri intra inveneris proiice, et quod est album conserva;¹²⁹ et pulverisa subtiliter, et de illo pulvere pone super guttam vel fistulam saepius; et curabitur perfecte.
26. (25) De manibus. Manum furis vel latronis suspensi porta tecum, et secure poteris ire de nocte.
27. (26) §96 De sanguine hominis. Sanguini extractus de minori digito sinistrae manus, Luna existente cum Iove, et alia vice cum ipsa fuerit cum Venere (in alio libro habetur: Luna existente cum Sole), si propinatus fuerit alicui in potu, provocat magnam dilectionem. Et hoc est experimentum Aegyptiorum; et ego multos probantes vidi et virtutem invenientes in illo.
28. (30) Item si caput hominis patientis febrem acutam cum aqua de sanguine hominis distillata abluatur, curabitur perfecte.
29. (31) §79 Item si vulnus abluatur cum aqua et de calce sanguinis supra ponatur, curabitur perfecte.
30. (32) Item omnis combustio aquae vel ignis vel olei ferventis, (33) si abluatur cum aqua de sanguine hominis distillata septies, et proiciatur desuper pulvis sanguinis calcinati, sanabitur perfecte.
31. (34) Item tortellus factus ex adipe frumenti et aqua[e] sanguinis hominis distillata, et si in illo ponatur pulvis masticis bene triti, et tortellus ille detur ad comedendum ieiuno stomacho patienti fluxum ventris, cito restringetur.
32. §82 Item si aliquis patitur fluxum ventris, da ei morsellos de quocunque sanguine volueris; sanabitur.
33. (35) §81 Aqua de sanguine hominis iuvat patientes intolerabiles siccitates in corde et corpore si quis biberit ex ea.
34. (36) §84 Item si quis timet habere in nocte mala somnia et vana et horribilia, abluat faciem suam cum aqua sanguinis hominis ter distillata; non videbit ea nec somniabit.
35. (36) Item si quis timet de nocte, abluat faciem suam cum aqua sanguinis hominis ter distillata; non timebit.
36. (37) Cancer vel fistula curabitur si saepius abluatur de sanguine hominis aqua ter distillata,¹³⁰ et semper superspargatur de sanguine hominis calcinati.
37. (88) Item si quis timuerit de aliqua infirmitate futura, capiat aquam de sanguine hominis ter distillatam, et eam bene calidam bibat per 3 dies omni mane ieiuno stomacho et item sero; et sic sanabitur.
38. (33) §80 Item si videris infirmum qui non possit reconvalescere aliqua medicina, ablu eum cum aqua sanguinis; et meliorabitur.
39. (39) De oleo sanguinis hominis. Oleum de sanguine hominis distillatum et mollitum cum azinzifar et inbibitum cum aqua salis soluti et sale armoniaco tingit plumbum et aliud metallum pulcro colore.

129. construa

130. destillata

40. (40) §106 Item si quis habet malas pustulas aut scabiem malam, ungat se cum oleo sanguinis ter distillato ad fortem Solem, et superaspergat pulverem de sanguine hominis; et si hoc fecerit per 3 dies aut plus usque ad septem, sanabitur pro certo ex toto.

41. (42) §109 De sanguine hominis. Recipe sanguinem¹³¹ hominis, et mole cum lapide magnetis et cum lucula mortifica, quae herba lucia dicitur. Et face inde massam, et eam in vasculo auri vel argenti tecum deferas (in alio libro habetur: quod deferri debet in vasculo vitri [oppilati] polito); et habebis posse super omnia incantamenta et ludos ac fictitia, et maxime si hanc herbam propriis manibus collegeris, ac si per te habueris gratiam inveniendi dictam herbam, sed sanguis sit ex tuo corpore.

42. (43) §110 Quidam mihi retulit, qui fuerat de Baldach, quod similem virtutem illa habet herba quae in Arabico phu, in Latino vero valeriana, in Graeco quidem amantilla. Et dixit mihi quod virtus huius confectionis erit causa benevolentiae, sum(p)ta vel data ad bibendum.

43. (44) Item fac te phlebot[h]omare in mense Martio de vena epatis in dextro brachio, et illum sanguinem pone in ovo prius evacuato. Postea obtura, et pone sub gallina cubante in Martio. Et cum alia ova pullos fecerint, accipe tuum ovum et conserva ipsum. Et frange testam ovi, et invenies in eo quasi figuram hominis (i.e., quandam massam carnis), quam desiccabis ad Solem in aliquo loco secreto. Et¹³² exinde facies pulverem, quem dabis cuicumque volueris in cibo vel potu; et amabit te ultra modum.

44. (41) §67 Item aqua sanguinis inbibita in azer nec sublimata facit illud intrare in aere resoluta ad ignem.

45. (29) De ossibus hominis. Ossa hominis et caro hominis combusta movent, provocant benevolentiam; (28) et coitum provocant similiter.

46. (27) Item si quis malum ventris patitur et ossa hominis ad collum suum detuleri[n]t, sanabitur.

47. (46) §102 De lacte mulieris. Quicumque febricitans aut patiens dolorem capitis inunxerit caput suum cum lacte mulieris saepius, dolor sedabitur.

48. (47) Item lac mulieris cum opio mixtum [et tempora exinde intincta] facit dormire febricitantes et alios qui dormire non possunt.

49. (48) Cum lacte mulieris imbibe Mercurium sublimatum cum vitriolo super ignem, et in fimo simul ad putrefiendum pone ad minus ... dies. Et hanc unam partem misce cum duabus partibus salis alcali, in quo sit quarta pars de baurac[le]. Hoc simul posito in quodam vase habente bonum fundum, igneque subtus dato quousque ascendit, deinde vas(is) fundo superius verso, in fovea fundi eiusdem capite posito, super fundum ignem adhibe quousque fundatur. Et scias quod est tinctura bona et perfecta sine dubio.

50. (49) De felle hominis. Collyrium de felle hominis factum sanat oculos lacrymantes et in quibus nebula consistit.

51. (50) §108 Item alkofol fellis hominis et oculos catti iuvat et facit lucem acutam; et qui eo pluries usus fuerit videbit mirabilia quia daemones apparebunt sibi.

52. (51) De umbilico. Si quis umbilicum pueri portaverit in annulo, valet¹³³ contra morbum caducum et contra dolorem capitis.

131. sanguinis

132. vel

133. videlicet

53. (52) §105 Item qui secum tulerit umbilicum nati vel pueri cum lingua ranae viridis in ficulnea degentis, cum musco involutum in panno serici rubei, honorabitur a domino¹³⁴ suo et caeteris hominibus.

54. (53) De tela secundina. Si quis telam secund(in)am in qua natus fuerit involverit in pannis aureis, deinde in pannis 7 colorum, scilicet serici puri, et sic super se portaverit in dextra parte, cum talis in causa aliqua fuerit, honor et gloria sibi impendetur, et ubicunque ierit poterit ire securus.

55. (55) De corde. Si quis fecerit bursam de corde hominis et impleverit illam de sanguine aliorum trium hominum et calefecerit eam ad ignem et invocaverit daemones, statim [§91] venient ad eum et respondebunt.

56. (58) De virga virili. Si sumatur pellis virgae hominis et conficiatur ad modum alucae pellipariorum, poteris per eam ligare et solvere.

57. (57) Item si patiens lepram novellam vel scabiem eiusdem generis comederit vel biberit de summitate virgae combustae [et] non crescet ulterius.

58. §99 Item virga hominis excoriata, et pellis similiter facta et mollificata cum sale et farina sicut baldres—scias quod mediante illo poteris ligare et solvere.

59. (56) De ventre. Si siccetur venter hominis vel bovis et radatur, et rasura eius daretur alicui mulieri in cibo vel potu, ipsa nesciente, cessabit a voluntate coitus.

60. (59) De testiculis. Testiculi hominis desiccati et pulverisati et cum ture, mastice, cinnamomi, caryophyllorum et iecore¹³⁵ viri assati comesti vel bibiti faciunt hominem iuvenescere [§100] et dant ei bonum colorem verissime.

61. (61) §98 De corio vulvae mulieris. Accipe corium vulvae mulieris in gyrum ita ut teneat se cum suo foramine; et quemcunque videris per medium, erit signum mortis. Et est res magnae pravitatis. Etiam bonum est ad infirmandum. Hoc fuit extractum de Graeco in Latinum ab illis qui dicuntur Epheseos.¹³⁶

62. (60) Item accipe vulvam mulieris (id est, pellem vulvae) et linguam serpentis, et liga insimul in panno croceo, et porta tecum quocumque i(v)eris; et eris potens in faciendo amicitias et separationes.

63. (62) Item idem facit pulvis de pilis pectinis mulieris.

64. (63) De pilis sive crinibus mulierum. Si quaerens coniugium supra se portaverit pilos de pectine mulieris cuiuscunque (principaliter tamen virginis) cum capillis suis, pro certo habebit coniugium festivum. Et hoc est expertum.

65. (67) De spermate hominis. Si habueris agere coram aliquo magno, tunc inunge faciem tuam ex spermate tuo et aqua rosarum cum cariophyllis et cinnamomo mixta; et facies quicquid volueris pro certo.

66. (66) §104 Item si volueris iter agere ac per iter secure transire, recipe de spermate tuo et de cerumine auris tuae, et fac exinde pilam sive pillulam unam, et liga ad collum tuum; et ibis secure quocumque volueris. Sed secundum alium librum debet apponi lingua serpentis praedictae confectioni. Istud enim faciebant prophetae antiqui et sapientes dum alibi ire volebant, dicentes quod in ea quam(plures) laterent proprietates. Et quidam ex eis voluit quod esset 72 proprietates, in quibus omnibus causam assignabant cui nullus contradicere valuit.

134. damno

135. secore

136. ephescos

67. (69) Item recipe sperma hominis, et desicca ad Solem, et pone cum corde simiae ac cum uno lapide de lapidibus nigris qui inveniuntur in pipere; et si posueris istud ad modum pili super dentem tuum, eris transformatus. Et super quot posueris dentes illud, in¹³⁷ tot formas eris transformatus.
68. (70) De menstruo mulieris. Si menstruum mulieris alicui dederis in cibo vel potu, fiet leprosus; et si dederis alicui in balneo, cito morietur.
69. (71) Remedium contra hoc. Da ei comedere sive bibere de spermate hominis; et sanabitur.
70. (72) Item si quis comederit malas herbas et venenosas, da ei de spermate hominis in cibo vel in potu; et sanabitur.
71. (73) Item pulveres castorei et radices paeoniae cum lotura pannorum mulieris menstruatae, scilicet distemperati et dati patienti morbum caducum—sanabitur.
72. (74) Item si stomachum cervi cremaveris aut assaveris in aliquo loco, et suffumigabis balistas cum pannis menstrosae mulieris ex quibus se abstergere sole[n]t, balistae nihil efficient in eodem loco ad animalia venatilia.
73. (75) Item da alicui comedere de menstruo mulieris, et convertitur in rabiem;¹³⁸ et si postea comederit de spermate hominis, sanabitur.
74. (76) §73 De urina hominis. Urina hominis comburit omnem locum per quem transit; et si quis scabiosus se urina laverit, erit cito sanus.
75. (77) Item expertum est quod urina retrorsum data aliquibus ad potandum odium generat.
76. (78) Item si hydropicus saepius ieiunus potaverit urinam suam, proficiet ei multum.
77. (79) Item urina valet patienti malum morbum si crura exinde laverit.
78. (80) §74 De stercore homine. Stercus humanum ad Solem desiccatum ac proiectum super aurum in quo sit ferrum corrodit ferrum et destruit illud, et mundat aurum.
79. (83) §76 Item qui habet malum morbum in tibiis abluat tibias cum aqua stercoris tribus vicibus distillata ac supra ponat pulverem eiusdem stercoris; et sanabitur.
80. (81) §75 Item oleum de stercore humano mollificat Solem et Lunam et augmentat colorem illorum. (82) Et mundat et augmentat praedicta metalla in pondere; et praedictum oleum faciem hominis mundat.
81. (85) §88 Item omne stercus humanum siccatum ad Solem e(s)t multum forte et acutum, et aufert ab equis reumatismum ac morbum et ab aliis animalibus, et iuvat oculos, et aufert nubem ab oculis bestiarum.
82. (86) §97 Item dissolve tartarum in aqua stercoris cum alumine plumoso; et Mercurius proiectus super Venerem dealbificat.
83. (87) Omnis fabricitans si ex aqua stercoris humani septies distillata et bene purgata potabit, in brevi (scilicet, infra sex vel 7 dies) sanus erit si qualibet die ex ea potaverit.
84. (90) §92 De sudore. Sudorem tuum in pelvi munda et pulcra collige, poneque eum in vase¹³⁹ vitreo mundo. Deinde pone cum eo de rasuris quae sunt sub pedibus tuis cum

137. et

138. radiem

139. vasi

aliquantulo stercoreis tui desiccati ad Solem, et adde pulverem radices herbae quae Arabice dicitur phu. Istud insimul mixtum da ad comedendum vel bibendum cuicumque volueris; et diliget te.

85. (91) Et ego Geber probavi hoc super omnia prodesse ad amorem. Sed mulieres addunt aquam cum qua lavant nates¹⁴⁰ suas, tenentes eas versus orientem. Et mulieres Graecae addunt de pulvere narium suarum cum pipere mixto.

86. (92) §71 De unguibus. Si ungues abradantur a manibus et pedibus cum cultello aeris rubei, Luna existente cum Iove vel Venere, et ipsos combures cum Luna iuncta fuerit Soli, et addes de pulvere vestium tuarum eodem tempore combustarum—si de istis pulveribus dederis alicui in cibo vel potu, et etiam proieceris super illius vestimenta de dicto pulvere, multum eris dilectus ab illo.

87. (115) De mensura hominis mortui. Si mensuraveis hominem mortuum cum fune a cubito ad maiorem digitum, deinde ab humero ad eundem digitum, et post(ea) a capite usque ad pedes, tribus vicibus faciendo omnes istos mensuras et in fune faciendo signa, si postea in eodem fune similiter¹⁴¹ mensuraveris virum et mulierem, illi retrocedent et improsperebuntur. Probatum et expertum est.

88. §112 Hec autem supradicta inveni omnia in quodam libro a sapiente Geb(e)ro edito.

...

89. iv.vii.23 Ut venti et tempestates tibi obedient. In libro quodam a sapiente Geb(e)ro edito ad tempestatem et quamplura alia facienda inveni sic scriptum. (117) Facias enim speculum ex auro vel argento deaurato, quod suffumigabis cum capillis de pectine mulieris (et secundum alium librum: de crinibus mulierum), ungesque illud cum semine tuo; deinde suffumiga illud cum capillis vestimentorum ipsius mulieris. Et te abluto et mundo existente, aspicias in eo; ac facias quod (in) illo speculo appareat sua forma, deinde tua sine aliquo medio inspiciente, aut primo forma tua, deinde sua.

90. iv.vii.23 (64) Sicque amaberis ab illa mirabiliter. Et istud experimentum est cuiusdam qui Ptholomeus de Bebil vocabatur; et invenerunt illud tres sapientes Indi de Aegypto, et probaverunt quod tale speculum fieri debeat Luna coniuncti(on)aliter existente cum Iove, et deaurare vel forbire dum Luna fuerit cum Venere. Et tunc naturae hominis intrent in eum. Praeterea volo tibi patefieri (65) compositionem alterius speculi—de eadem materia compositum et sub eisdem horis, valens ad alia plura—et qualiter custodietur ac cum illo operetur. Tempera istud speculum in sanguine hominis vivo¹⁴² recenti et naturali; deinde, polito speculo, suffumiga illud. Postea scribe in eo nomina septem planetarum et septem figuras eorum et nomina duodecim ventorum. Nomina autem septem planetarum sunt haec: Zohal, Musteri (vel Musten), Marreh, Xenih, Sohara (et secundum alium librum Zohra), Althamar (in alio libro Thamar; in alio libro Hotharid, Hocharih, Chamachama, Alchamar). Et figurae septem planetarum sunt istae: $\alpha \cdot z \cdot \gamma \cdot \theta \cdot z \cdot 7$; istae vero figurae scribantur in gyrum. Deinde scribantur in circulo interiori polito¹⁴³ et deaurato. Secundum alium librum inveni easdem figuras sic scriptas: $\dashv \dashv \dashv \dashv \blacklozenge \textcircled{O} \updownarrow$; in alio libro sic: $\dashv \dashv \dashv \dashv \cdot 2 \cdot 3 \cdot 0 \cdot 3 \cdot \bar{z} \cdot \bar{x}$; etiam sic: $Z \Sigma \cdot S \cdot \nu \gamma \textcircled{O}$.^[144]

140. natus

141. similitudo

142. vino

143. posito

[144. *Ed.*: As noted above (p. 41 n. 2), it has not been possible to consult the manuscript. The symbols are reproduced as transcribed by David Pingree.]

Concordance I. Sources of the *Flos Naturarum*

MS	<i>Picatrix</i>	Edition	<i>H</i>	MS	<i>Picatrix</i>	Edition	<i>H</i>
	58		1	45	91	55	55
1		1	2	46		39	39
2	59	6	7	47		69	67
3		2	3	48	92	90	84
		5	6	49	93	91	85
4	60			50	94	29	45
5	61	12	12	51	95	115	87
6	62	7	8	52	96	26, 45	27
7	63		16	53	97	86	82
8	64	16	17	54	98	61	61
9	65	19	20	55	99	58	56, 58
10	66	18	19	56	100	59	60
11	67	41	44	57	101	13	13
12		17	18	58	102	46	47
13	68	20	21	59	103	47	48
14	69	21	22	60		48	49
15		4	5	61		8	9
16	70	3	4	62		67	65
17	71	92	86	63	104	66	66
18	72	57	57	64		53	54
19	73	76	74	65	105	52	53
20	74	80	78	66		87	83
21	75	81	80	67	106	40	40
22		82	80	68		14	14
23		78	76	69		77	75
24	76	83	79	70	107	22	23
25	77	30	28	71	108	50	51
26	78	31	29	72		15	15
27	79	32	30	73		27	46
28	80	33	30, 38	74		51	52
29	81	35	33	75	109	42	41
30	82	34	31, 32	76	110	43	42
31	83	23	24	77	111	60, 62	62, 63
32	84	88	34	78		63	64
33		36	34, 35	79	23	64, 65, 117	89, 90
34		97		80		89	
35	85	84		81		98	
36	86	49	50	82		99	
37	87	37	36	83		100	
38		24	25	84		101	
39		38	37	85		102	
40	88	85	81	86		103	
41	89	70	68	87		104	
42	90	71, 72	69, 70	88		105	
43		73	71	89		106	
44		25	26	90		107	

MS	<i>Picatrix</i>	Edition	<i>H</i>
91		11	
92		10	11
93		108	
94	112		88

Concordance II. The Edition and *H*

(Underlining indicates derivation from the Manuscript Version)

Edition	<i>H</i>	Edition	<i>H</i>	Edition	<i>H</i>	Edition	<i>H</i>
<u>1</u>	2	<u>38</u>	37	<u>75</u>	73	112	
<u>2</u>	3	<u>39</u>	39	<u>76</u>	74	113	
<u>3</u>	4	<u>40</u>	40	<u>77</u>	75	114	
<u>4</u>	5	<u>41</u>	44	<u>78</u>	76	<u>115</u>	87
<u>5</u>	6	<u>42</u>	41	79	77	116	
<u>6</u>	7	<u>43</u>	42	<u>80</u>	78	<u>117</u>	89
<u>7</u>	8	<u>44</u>	43	<u>81</u>	80	118	
<u>8</u>	9	<u>45</u>		<u>82</u>	80		
<u>9</u>	10	<u>46</u>	47	<u>83</u>	79		
<u>10</u>	11	<u>47</u>	48	<u>84</u>			
<u>11</u>		<u>48</u>	49	<u>85</u>	81		
<u>12</u>	12	<u>49</u>	50	<u>86</u>	82		
<u>13</u>	13	<u>50</u>	51	<u>87</u>	83		
<u>14</u>	14	<u>51</u>	52	<u>88</u>			
<u>15</u>	15	<u>52</u>	53	<u>89</u>			
<u>16</u>	17	<u>53</u>	54	<u>90</u>	84		
<u>17</u>	18	<u>54</u>		<u>91</u>	85		
<u>18</u>	19	<u>55</u>	55	<u>92</u>	86		
<u>19</u>	20	<u>56</u>	59	93			
<u>20</u>	21	<u>57</u>	57	94			
<u>21</u>	22	<u>58</u>	56	95			
<u>22</u>	23	<u>59</u>	60	96			
<u>23</u>	24	<u>60</u>	62	<u>97</u>			
<u>24</u>	25	<u>61</u>	61	<u>98</u>			
<u>25</u>	26	<u>62</u>	63	<u>99</u>			
<u>26</u>	27	<u>63</u>	64	<u>100</u>			
<u>27</u>	46	<u>64</u>	90	<u>101</u>			
<u>28</u>	45	<u>65</u>	90	<u>102</u>			
<u>29</u>	45	<u>66</u>	66	<u>103</u>			
<u>30</u>	28	<u>67</u>	65	<u>104</u>			
<u>31</u>	29	<u>68</u>		<u>105</u>			
<u>32</u>	30	<u>69</u>	67	<u>106</u>			
<u>33</u>	30, 38	<u>70</u>	68	<u>107</u>			
<u>34</u>	31	<u>71</u>	69	<u>108</u>			
<u>35</u>	33	<u>72</u>	70	109			
<u>36</u>	34, 35	<u>73</u>	71	110			
<u>37</u>	36	<u>74</u>	72	111			

Appendix¹⁴⁵

The notes on Montpellier, Bibliothèque de la Faculté de Médecine MS H 277, fol. 161^r

1411 die 24 Iulii natus est michi puer in Coniclano, cui nomen imposui Iacobus; et copater fuit presbyter Antonius de Fundi.

1413 die 27 Iulii nata est michi puella in Coniclano, cui nomen imposui Alovisia; et copatres fuerunt frater Iohannes ordinis de Rodo et Ser Nicolaus notarius cognatus meus.

1415 die 14 Augusti Veneciis in contrata Sancti Salvatoris in Cha Dandulo natus est michi puer, cui nomen imposui Alovisius Guidote,¹⁴⁶ cuius copatres fuerunt Magister Nicolaus de Leonardis de Veneciis phisicus et Iacobellus Bonacursii apotecarius.

1417 die 24 Augusti Veneciis in contrata Sancti Salvatoris in Cha Dandulo nata est michi puella, cui nomen imposui Lucrecia, cuius copatres fuerunt Frater Iacobellus Vastapan ordinis humiliatorum, Ser Redulfus de Maçuchis, Çaninus saponarius, Ser Andreas Nicole.

1419 die 4 Novembris Veneciis in contrata Sancti Salvatoris in Cha Dandulo natus est michi puer, cui nomen imposui Alovisius Soldanus,¹⁴⁷ cuius copatres fuerunt presbyter Marchus de Fies, Ser Iohannes de Brutis, Ser Iacobellus quondam Bonacursii apotecarius.

1421 die 8 Iunii Veneciis in contrata Sancti Leonis in Cha Benedicto natus est michi puer, cui nomen imposui Iacobus, cuius copatres fuerunt Frater Iacobellus Vastapan de Venerabili Spiritu et Magister Mateus de Septimo phisicus.

1423 die 23 Octobris Coniclani in domo mea nati sunt michi puer et puella gemelli abortivi in 6 mense, et baptizati in domo per Donam Vendraminam obstetricem; et nominatus est puer Iohannes et puella Maria; et copatres ignoro.

1425 die 20 Septembris Veneciis natus est michi puer in contrat Sancte Marie Formose in Cha Polani, cui nomen imposui Iosafac, cuius copater fuit Dominus Marcus Bragadene et comater Domina Franciscina Barbaro.

1426 die 25 Septembris Veneciis in contrata Sancti Iohannis Grisosomi in Cha Polo in domo Milioni natus est michi puer, cui nomen imposui Geronimus, cuius copatres fuerunt Geronimus Nicole et Alovisius Bon.

1427 die 21 Septembris Brognarie nata est michi puella, cui nomen imposui Franciscina; et copatres fuerunt Nicolaus quondam Otoboni et Magister Natalis Barberius in Sacilo, in qua terra baptizata fuit.

1429 die 4 Marcii Veneciis in contrata Sancti Iohannis Grisostomi in Cha Polo in domo Milioni natus est michi puer, cui nomen imposui Marcus; et copatres fuerunt Dominus Iohannes Carisini et Ser Geronimus Nicole et Alovisius Bon.

1431 die 12 Augusti Veneciis in contrata Sancti Iohannis Novi in domo mea natus est michi puer, cui nomen imposui Geronimus; et copatres fuerunt Dominus Vido de Canali surdus, Çaninus a Fri saponarius spiritualis (?) et eius nepos Toscanus Ser Anthonius de Ançeleriis et Ser Redulfus de Maçuchis.

145. See above, p. 45 and n. 6.

146. Guidote *super* cuius

147. Soldanus *super* cuius